

De la tinerete pana la batranete ~ cuvinte catre tineri

Arhim. Teofil Paraian

În viața omului care vrea să-i slujească lui Dumnezeu, Dumnezeu trebuie să apară pe primul loc al vieții, să nu aibă un rol secundar, ci să aibă un rol principal. Întâi Dumnezeu și apoi omul. Dacă e întâi omul și apoi Dumnezeu înseamnă că Dumnezeu nu-i pe locul Lui. La Alba Iulia am găsit un cuvânt care mi-a plăcut tare mult, îl avea cineva scris, care zicea așa: **dacă Dumnezeu nu e pe primul loc nu-i pe nici un loc**. Cred că nu-i chiar așa. Eu aș zice altfel și cred că zic mult mai bine: **dacă Dumnezeu nu-i pe primul loc în inima ta nu-i pe locul care i se cuvine**. S-ar putea ca Dumnezeu să fie pe un loc în inima omului, numai că nu-i pe locul care i se cuvine. Lui Dumnezeu i se cuvine locul cel dintâi. Mai întâi te gândești la Dumnezeu și apoi la oameni. Dacă de multe ori se gândește omul la oameni și apoi la Dumnezeu, înseamnă că Dumnezeu nu-i pe primul loc, nu-i pe locul care i se cuvine. Asta este ceea ce aș vrea să rețineți: întâi Dumnezeu și apoi omul, că Dumnezeu trebuie să fie pe primul loc în inima omului, că dacă nu-i pe primul loc în inima nu-i pe locul care i se cuvine.

În ceea ce privește viața spirituală noi ne bazăm pe credință. Credința este temelia vieții spirituale. Fără credință nu-i cu puțință să fim mântuiți, este scris în epistola către Evrei. Domnul Hristos a zis: “de nu veți crede cine sunt, în păcatele voastre veți muri”. Domnul Hristos a spus: “cel ce va crede și se va boteza se va mântui iar cel ce nu va crede se va osândi”. Deci toți necredincioși sunt sub osândă. Îi osândește Dumnezeu pentru necredință lor. Iar dacă cineva vrea să fie mântuit și nu osândit, trebuie să aibă credință în Dumnezeu.

Credința în Dumnezeu este începutul vieții spirituale. De aceea întrebarea cea dintâi la care trebuie să răspundem este: “Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?” Întrebarea aceasta a pus-o Domnul Hristos unui om oarecare, care de fapt a și văzut puterea lui Dumnezeu prin aceea că Domnul Hristos i-a dat vedere. L-a întrebat Domnul Hristos: “crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?” Orbul a zis: “dar cine este Doamne ca să cred”. Domnul Hristos i-a răspuns: “Cel ce vorbește cu tine”. Și atunci el a zis: “cred Doamne” și s-a închinat Domnului Hristos. Credința trebuie să fie lucrătoare în închinare cum a fost a celui orb și lucrătoare în iubire. Dacă nu-i lucrătoare și în iubire nu este o credință adevărată.

A doua întrebare la care trebuie să răspundă cei credincioși este pusă de Domnul Hristos - o cunoaștem din sfânta Evanghelie după Ioan - în legătura cu lepădarea Sfântului Petru. După ce Sfântul Apostol Petru s-a lăudat că nu se va lepăda de Domnul Hristos, apoi

s-a lepădat de trei ori. După Invierea Sa din morți, la marea Tiberiadei, Domnul Hristos l-a întrebat de trei ori: "Simone fiul lui Iona mă iubești tu pe mine?" Și el a răspuns de fiecare dată: "da, Doamne, Tu știi că te iubesc". E vorba de credința lucrătoare în iubire. Dacă credința nu-i lucrătoare în iubire, nu-i adevărată, chiar dacă ar avea un conținut deosebit de mare. De exemplu Sfântul Apostol Pavel spune: "De aș avea credință atât de multă încât să mut și munții, dacă nu am dragoste nimica nu sunt". Deci nu are nici o valoare. Valoarea ne-o da credința unită cu iubirea. N-am iubire, n-am credință lucrătoare în iubire, credința nu are putere pentru mine, nu-i o credință mântuitoare, o credință despovărătoare. Asta înseamnă o credință care mântuiește, o credință care despovărează, care liniștește, care odihnește. Asta este ceea ce ni se cere. Cine n-are aceasta credință lucrătoare în iubire, chiar de ar avea o credință foarte înaintată, totuși nu-i destul. Ne lămurește aceasta Sfântul Apostol Pavel, o înțelegem și noi înșine pentru că Domnul Hristos a spus: "Cea mai mare poruncă este porunca iubirii". Cine are o credință lucrătoare trebuie să fie împlinitor al poruncilor, iar cine este împlinitor al poruncilor trebuie să fie și împlinitor al poruncii celei mai mari, a iubirii. Dacă are cineva credință lucrătoare în iubire atunci are tot ce ține de iubire. Sfântul Apostol Pavel spune: "Dragostea răbdă îndelung, este plină de bunătate, nu știe de pizmă, nu se laudă, dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu pune la socoteală răul, nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr, toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, dragostea niciodată nu piere". Prin urmare cel ce iubește are toate acestea: și răbdare, și bunătate, și dreptate, și adevăr, și nădejde, toate acestea sunt cuprinse în iubire.

Așadar aceste două lucruri să le aveți în vedere: credința lucrătoare în iubire, credința și iubirea, credința unită cu iubirea, iubirea manifestată de credință, iubirea întemeiată pe credință. Aceste lucruri trebuie să le aveți în vedere de la tinerețe până la bătrânețe. Iubirea e fericire. Să știți că cineva care iubește e fericit. E bine să căutăm iubirea până la măsura aceea să ne transportăm unii pe alții din afară înăuntru, să ajungem să ne transportăm unii pe alții în noi. Despre Dumnezeu se spune că este iubire, și că orice iubire, iubirea lui Dumnezeu transferă în iubire, adică noi suntem iubiți de Dumnezeu și primim în Dumnezeu. La fel și noi trebuie să avem iubire față de Dumnezeu și asta înseamnă că Dumnezeu vine în noi, îl purtăm în noi. Poeta Zorica Lațcu a scris o poezie intitulată "Te port în mine" cu ideea aceasta că atunci iubești pe cineva când îl porți în tine. Și zice așa:

"Te port în suflet, ca pe-un vas de preț,

Ca pe-o comoară-nchisă cu pecete,

Te port în trup, în sânii albi și grei,

Cum poartă rodia sămânța ei.
Te port în minte, ca pe-un imn sfințit,
Un cântec vechi, cu crai din Răsărit.
Și port la gât, neprețuit șirag,
Strânsoarea cald-a brațului tău drag.
Te port în mine tainic, ca pe-un vis,
În cer înalt de noapte te-am închis.
Te port lumină rumenă de zori,
Cum poartă florile mireasma lor.
Te port pe buze, ca pe-un fagur plin.
O poamă aurita de smochin,
Te port în brațe, horbote subțiri,
Mănunchi legat cu grijă, fir cu fir.
Cum poartă floarea rodul de cais,
Adânc te port în trupul meu și-n vis."

Prin urmare, adevărata iubire aduce în ființa acestuia care iubește, pe cel pe care îl iubește: pe Dumnezeu, pe oameni, pe părinți, pe prieteni, pe cunoscuți, pe toți cei către care ne este iubirea, îi aducem în sufletul nostru și îl purtăm în noi. Un cuvânt de la Sfântul Munte zice așa: "inima mea nu are decât intrări, ieșiri nu are, cine a intrat odată în inima mea nu mai poate ieși de acolo, pentru că inima mea nu are decât intrări, nu are și ieșiri".

La tinerețe omul e propriu pentru iubire, însă de multe ori e propriu pentru o iubire egoistă. Trebuie să avem iubirea așa cum o are în considerație Dumnezeu, adică, o iubire care ne ferește și o iubire care ferește pe cei din jurul nostru. Eu mă bucur de această întâlnire, de faptul că ați petrecut câteva zile la mănăstire, mă bucur că ați luat parte la sfintele slujbe cu noi, mă bucur de aceia dintre voi care v-ați spovedit, mă bucur de preocupările pe care le aveți, dar vă atrag atenția: Dumnezeu trebuie să fie pe primul loc în viața noastră, pe primul plan al existenței noastre, întâi e Dumnezeu și apoi omul, **Dumnezeu trebuie să fie pe primul loc în inima noastră, dacă nu-i pe primul loc nu-i pe locul care i se cuvine.** Credința în Dumnezeu este o credință despovărătoare, o credință care ne ajută să ocolim lucrurile rele, credința trebuie să fie unită cu iubirea, să fie lucratoare

în iubire, după cuvântul: “de aş avea credinţa atât de multă încât să mut şi munţii, dacă nu am iubire nimic nu sunt, n-am nici o valoare”.

Vă pun la inimă toate acestea şi vă doresc succes în viaţă. Vă pun în atenţie o urare, care o avem la mănăstire moştenire de la nişte germani care au fost pe la noi şi care în Iulie 1971 ne-au spus că la Betel - o instituţie bisericească din Germania, instituţie de ajutorare a epilepticilor - la intrare este scris aşa: “pace celor ce vin, bucurie celor ce rămân, binecuvântare celor ce pleacă”. Nouă ne-au plăcut tare mult aceste cuvinte. De aceea ei şi scris în cartea de onoare a mănăstirii noastre: “pace celor ce vin, bucurie celor ce rămân, binecuvântare celor ce pleacă,” doresc doi creşini din Germania tuturor celor ce în urma lor vor vizita această mănăstire. Deci si voua: **pace bucurie şi binecuvântare.**

Dumnezeu să vă ajute.

"Ortodoxia copilăriei mele"

Arhim. Teofil Paraian

Am ales ca subiect Ortodoxia copilăriei mele pentru că am constatat că la bătrânețe nu mai e ca în copilărie, că Ortodoxia de odinioară era mai ortodoxă decât cea din vremea noastră. Acum cincizeci de ani oamenii gândeau altfel decât cei de acum, iar copiii de astăzi nu se mai nasc și nu-și mai trăiesc copilăria în condițiile de altădată pe care le-am știut eu, în satul în care m-am pomenit, în satul în care mi-am trăit primii ani ai vieții mele. Credința ortodoxă de odinioară era una în care se știa de o lege a lui Dumnezeu, oamenii trăiau cu un sentiment al sacralului, se gândeau la Dumnezeu mai mult și-L simțeau mai aproape și aveau conștiința că și gândurile cele bune vin de la Dumnezeu. Era mai multă bună-cuviință. Toate acestea parcă s-au ascuns cumva. Lumea de atunci știa mai bine de biserică, se gândea mai mult la Maica Domnului, la sfinții lui Dumnezeu, erau cinstitori ai oamenilor lui Dumnezeu care sunt preoții, aveau o sfială în fața lucrurilor sfinte, iar evlavia lor nu se raporta numai la lucrurile sfinte direct, ci și la natură, de multe ori era afirmat faptul că pe grâu e obrazul lui Dumnezeu. Așa gândeau oamenii de odinioară și nu mai gândesc așa oamenii de acum.

Intr-o convorbire pe care am avut-o cu părintele Stăniloae, părintele a afirmat că Ortodoxia e doxologie, adică ea se revărsă în preamărirea lui Dumnezeu. Aceasta este Ortodoxia adevărată, cea care preamărește pe Dumnezeu în Treimea Persoanelor Sale, și cinstește pe Maica Domnului și pe sfinți. Doxologia se manifestă în sfintele slujbe ale Bisericii noastre care sunt vuietul Duhului în conștiința credincioșilor. De câte ori slujim lui Dumnezeu creăm o atmosferă în care Dumnezeu e prezent în conștiința noastră, Maica Domnului ne este aproape, toți sfinții sunt în atenția noastră. Ortodoxia noastră trebuie să se manifeste neapărat în cuvânt și în gând, în simțire și în viață. Dacă trăim așa, trăim ortodox. Dar dacă nu ne angajăm în doxologie, nu suntem nici în Ortodoxie.

Dintre sfintele slujbe ale Bisericii noastre noi socotim cea mai importantă Sfânta Liturghie, deși toate sunt importante. Totuși se poate vorbi despre Sfânta Liturghie ca despre un rezumat al tuturor slujbelor, ca de o slujbă pentru care ne pregătim prin celelalte slujbe. În franceză cuvântul "Liturgie" nu înseamnă numai liturghie, ci desemnează toată slujba Bisericii. Toată slujba Bisericii este o Liturghie înainte de Liturghia propriu-zisă, însă Sfânta Liturghie are darul de a cuprinde totul, nu numai slujbele, ci și toate sărbătorile din timpul unui an bisericesc.

Sfânta Liturghie este eticheta Ortodoxiei.

La Sfânta Liturghie Cinstitele Daruri ce sunt puse înainte și care preaînchipuiesc mai întâi Trupul și Sângele Mântuitorului se prefac în adevărat Trupul și Sângele Domnului Iisus ca să se poată împărtăși credincioșii și ca Domnul Hristos să poată intra în alcătuirea mădularelor noastre. De aceea se poate vorbi foarte bine despre Ortodoxie și Euharistie, despre Ortodoxia care trăiește în Sfintele lui Hristos Taine.

Și dacă cineva trăiește Ortodoxia așa cum era ea în vremea copilăriei mele, dacă cineva își revarsă sufletul în slujbele dumnezeiești pentru preamărirea lui Dumnezeu, dacă cineva ia parte la Sfânta Liturghie și trăiește Ortodoxia din Liturghie, dacă cineva se împărtășește cu dumnezeieștile Taine pentru a-L avea pe Mântuitorul Hristos în alcătuirea existentei sale, sigur ajunge să simtă bucuria din Ortodoxie. De aceea se poate vorbi despre Ortodoxie și bucurie. Orice creștin trebuie să fie un om al bucuriei, căci credința noastră ortodoxă e alcătuită în așa fel încât e pricină de bucurie, și cine nu vrea să se bucure, tot trebuie să se bucure pe măsura credinței.

Si dacă mergem așa înainte ne putem bucura de comorile Ortodoxiei ascunse mai ales în dumnezeieștile slujbe care sunt în așa fel alcătuite încât din ele învățăm rugându-ne și nu rugăm învățând. Ele ni-L aduc pe Dumnezeu în fața noastră, în conștiința noastră. Stăm de vorba cu Dumnezeu și cu sfinții Săi prin sfintele slujbe. Și toate acestea sunt avantajele Ortodoxiei, ca și care nu există altă credință, ca și care nu există termen de comparație. Ortodoxia e unică.

Cei care prezintă fel de fel de învățături și de orientări creștine și necreștine nu cunosc Ortodoxia, pentru că dacă ar cunoaște, n'ar mai căuta altceva. Și noi, pentru că o cunoaștem, rămânem în Ortodoxie și nu ne poate clinti nimeni din Ortodoxie. Dar mai este credința ortodoxă într-un fel: **ea este una a Tainelor**. Noi nu avem conștiința că putem să facem în așa fel încât tainele să devină cuprinse în întregime de mintea noastră. Credința ortodoxă este ușă a Tainelor pentru că prin ea ajungem să primim lucrurile tainice care sunt ale credinței.

Dacă n-ar exista taine n-ar fi trebuință de credință. Ori fiind vorba de taine este necesar să avem credință ca să le putem primi. Despre Taine știm că nu pot fi elucidate la măsura aceea în care să zicem că nu mai sunt taine. Ele rămân taine și după ce trecem din lumea aceasta, chiar dacă vom cunoaște mult mai mult atunci, dar ca să ajungem să

cunoaștem în întregime Tainele credinței nu se poate. Și asta o învățăm de la Sfânta Biserică, pentru că într-o alcătuire rânduită pentru sărbătoarea Nașterii Domnului, vorbind cu Maica Domnului zicem așa: "De Dumnezeu Născătoare Fecioară, ceea ce ai născut pe Mântuitorul, pierdut-ai blestemul cel dintâi al Evei că Maică, ai fost bunăvoinței Tatălui purtând în brațe pe Dumnezeu-Cuvântul întrupat." Când afirmăm acestea ne dăm seama că este vorba de niște lucruri mai presus de înțelegere și zicem mai departe: "Taina nu suferă ispitire," degeaba vrei să cercetezi taina cum a născut Fecioara fecioară rămânând, cum a purtat în brațe pe Dumnezeu-Cuvântul întrupat, cum s'a făcut peștera cer. ("Taină străină văd și preamărită, cer fiind peștera"), cum a purtat Maica Domnului, în brațe pe Mântuitorul devenind "scaun de heruvimi." Deci "taina nu suferă ispitire," degeaba scormonești să știi ceva ce nu poți ști. "Ci numai cu credință totîi o slăvim (taina) - si zicem către Maica Domnului -, strigând si zicând: "Negrăite, Doamne, mărire Tie."

Asta e Ortodoxia: ne duce în fața Tainelor care rămân Taine, ne dă conștiința să ne plecăm cu mintea față de cele ce nu le înțelegem și pe care le primim totuși în sufletele noastre.

(Dupa Vestitorul Ortodoxiei, Martie 1997)

Viața și învățătura Arhimandritului Teofil Părăianu

Viața

Născut la **3 martie 1929** în satul **Topârcea**, din apropiere de **Sibiu**, într-o familie de plugari, este primul născut dintre cei patru frați. La o vârstă foarte fragedă rămâne fără vedere.

Între anii **1935-1940** urmează cursurile școlii primare la Cluj, într-o școală pentru nevăzători, cursuri pe care le continuă între **1942-1943** la Timișoara. Tot aici se înscrie în anul **1943** la un liceu teoretic pentru văzători pe care îl absolvă în **1948**.

Studiile teologice și le aprofundează la Institutul Teologic de grad universitar din Sibiu a cărui student a fost între anii **1948-1953** unde este și licențiat în anul absolvirii, la catedra de Noul Testament cu teza: **“Soteriologia Noului Testament”**.

La **1 aprilie 1953** intra în obștea **mănăstirii Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus, județul Brașov**, al carei viețuitor rămâne până azi. Aici este tuns în monahism de către mitropolitul **Nicolae Bălan** la **15 august 1953**, la hramul mănăstirii.

Tot în 15 august, însă șapte ani mai târziu este hirotonit diacon și abia după 23 de ani, la 13 mai 1983, este hirotonit preot și duhovnic.

Hirotesia întru arhimandrit o primește la 8 septembrie 1988.

A dus o rodnică activitate cărturărească ținând numeroase conferințe duhovnicești în peste 40 de localități din țară. Din aceste conferințe și predici s-au născut șapte cărți publicate la diverse edituri, după cum urmează:

1. **Ne vorbește Părintele Teofil**, Editura Episcopiei Românilui, Roman, 1997.
2. **Duhovnici români în dialog cu tinerii**, Editura Bizantină, București, 1997.
3. **Lumini de gând**, Editura Antim, Cluj, 1997.
4. **Gânduri bune pentru gânduri bune**, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1998.
5. **Prescuri pentru cuminecături**, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1998.
6. **Cuvinte către tineri**, Editura Omniscop, Craiova, 1998.
7. **Din vistieria inimii mele**, editată de A.S.C.O.R. Craiova, 2000.

Părintele Teofil a fost și este mereu aproape de tineri, încurajând intens activitatea A.S.C.O.R. - ului din țară, fiind totodată un neobosit povățuitor al pelerinilor la Mănăstirea Sâmbăta și pe drept cuvânt -un om al bucuriei-.

Învățătura

1. Sfântul Antonie cel Mare a primit îndrumarea aceasta: să îndeplinească rugăciunea cu munca. Nu i s-a spus câtă rugăciune să facă, nu i s-a spus câtă muncă să presteze, dar i s-a spus să nu se bazeze numai pe rugăciune și să nu se bazeze numai pe muncă, ci să îndeplinească munca cu rugăciunea. Aceasta este, de fapt, directiva esențială din Pateric. Chiar dacă se găsesc după aceea în Pateric și multe afirmații în înțelesul acesta, ca să se înmulțească rugăciunea, totuși, în principal, îndemnul Patericului este să îndeplinești munca cu rugăciunea. Să nu te ții numai de muncă, ci, cel mai bine, este să faci și din muncă o rugăciune. Am zis că munca este rugăciunea mâinilor. Să dai valoare de mântuire, valoare aducătoare la mântuire, muncii pe care o prestezi, pe care și prin care te disciplinezi lăuntric. Munca îl disciplinează pe om și în înțelesul că îi îngustează cumva orizontul de preocupări și îi da posibilitatea să se concentreze, să iasă din împrăștiere. Acesta este rezultatul muncii. [15]¹

2. Dumnezeu mi-a dat putere, eu trebuie să lucrez cu puterea pe care mi-a dat-o Dumnezeu. Dacă nu lucrez cu puterea pe care mi-a dat-o Dumnezeu, înseamnă că nu îi dau lui Dumnezeu ceea ce mi-a dat El, nu mă angajez prin munca pe care o pot face pentru Dumnezeu. Așa au gândit Părinții cei duhovnicești despre muncă.² [16]

3. La rugăciune ne arătăm cine suntem noi din punct de vedere al raportului cu Dumnezeu. Dacă ne interesează sau nu ne interesează Dumnezeu. Dacă ne interesează sau nu ne interesează liniștea sufletului. Dacă ne interesează sau nu ne interesează adunarea, concentrarea. Dacă ne interesează sau nu ne interesează cele pe care le cerem de la Dumnezeu. În Pateric se spune că este necesar ca rugăciunea să fie unită cu faptele, adică lucrurile pe care le cerem de la Dumnezeu să le urmărim și cu fapta. Adică, trăim o viață de nepăsare și apoi să cerem de la Dumnezeu niște lucruri pe care le-am vrea, dar pe care, într-un fel, am putea să le câștigăm și noi înșine.

Învățăm din Pateric un lucru foarte important: să ne ferim noi înșine de pricinile relelor și apoi să cerem ajutor de la Dumnezeu pentru ce nu putem face noi.³

4. Dacă nu ocolești pricinile, ajungi negreșit la patimi. Eu sunt foarte împotriva faptului de a se uita cineva la filme necuviincioase, la televizor, la spurcăciuni pe care și le bagă în suflet și pe care, după aceea, nu le mai poate scoate și care lucrează, care-l excită și care îi dau stări pe care nu le poate contracara. [25]⁴

5. Zic eu către un tânăr: **“Să te duci de acuma încolo la biserică, duminică”**. Zice:

“Părinte, dacă ziceți dumneavoastră mă duc, dar dumneavoastră nici nu știți ce duc eu în mintea mea când mă duc în biserică, câte spurcăciuni duc eu în minte în biserică”.

Și i-am zis: **“Cu ele tot du-te la biserică, pentru că, dacă nu te duci la biserică, nu te poate ajuta cineva în afară de Biserică. Dacă te duci în biserică faci dovada înaintea lui Dumnezeu și înaintea ta că te vrei mai bun și vrei să scapi de rele, dar ca să te scapi de cele de demult trebuie să nu mai adaugi altele în vremea asta. Și atunci scapi de răutăți.”**⁵

6. Aceia care aveți copii trebuie să vă lăsați după copii, nu copiii după voi, la măsura voastră. Se zice că niciodată nu poți să ceri unui copil să meargă la același pas cu un om mare. Un copil are pas de copil. Dacă vrei să mergi cu el, trebuie să-i înțelegi neputința lui; nu-i ceri niște lucruri pe care nici tu nu le-ai făcut când erai copil și nici nu le-ai putut face.⁶

7. Împrăștierea la vremea rugăciunii se poate preveni numai prin silința de a fi neîmprăștiat și când nu-i rugăciune. În Pateric se zice: **“Călugărul care se roagă numai când se roagă, acela nicidecum nu se roagă”**.

Omul nu trebuie să aștepte rugăciunea ca să nu se-mpărăștie, ar trebui să nu se împrăștie nici când nu-i rugăciune. Împrăștierea e o chestiune care ține, în general, de viața omului. Mintea omului este în așa fel făcută, încât să nu stea la un singur lucru, statornică numai la un singur lucru. În același timp poți să te gândești și la altceva, să ai și altă impresie decât cea principală și, în cazul acesta, important este să te concentrezi pe cuvintele pe care le spui și să nu te sperii dacă se întâmplă și altceva (faptul, de exemplu, că-ți vin gânduri care te împrăștie nu trebuie să te preocupe decât în înțelesul acesta (ca să fii mai silitor, pentru a se împuțina gândurile).⁷

8. Sporirea noastră duhovnicească depinde și de noi și de duhovnic. De multe ori depinde mai mult de noi decât de duhovnic, pentru că pe duhovnic îl întâlnim mai rar, dar cu noi ne întâlnim în toată ziua, în toată clipa. Depinde de noi, de râvna noastră, de dorința noastră de îmbunătățire, de hotărârea noastră pentru a fi în legătura cu Dumnezeu, de reprosurile pe care ni le facem pentru întrebări, pentru neîmpliniri.⁸

9. Ce putem face atunci când nu mai putem face diferența dintre un lucru rău sau bun? Sa întrebam pe cei care au conștiința superioară nouă.⁹

10. Cei mai mulți dintre credincioșii noștri nu au duhovnic. Cei care se spovedesc o singură dată pe an, în Postul Paștilor, pot să zică că n-au duhovnic. Unii se spovedesc în două minute, poate nici două minute, acela pot să zică că n-are duhovnic! Duhovnic are acela care se orientează, care ține legătura cu duhovnicul. Dacă nu-i așa, n-are duhovnic, are un preot la care s-a spovedit și Doamne-ajută!¹⁰

11. În ce privește angajarea într-o viață religioasă autentică, într-o viață creștină, așa cum o vrea Dumnezeu, într-o viață ortodoxă, așa cum o vrea Biserica, eu de obicei dau un program care constă în cinci puncte.

Cel dintâi punct de angajare, cel dintâi lucru de prezentare în fața lui Dumnezeu, îl socotesc a fi participarea credinciosului la Slujbele Bisericii. La mine vin oamenii care nu merg la biserică și eu le atrag atenția totdeauna că înseamnă să mergi duminică la biserică.

Mai întâi de toate, duminică nu-i a noastră, ci e a lui Dumnezeu! Nu-i o zi liberă, ci e o zi a lui Dumnezeu; nu-i o zi în care putem face ce vrem, nu-i o zi de care dispunem, ci este o zi în care trebuie să facem lucrul lui Dumnezeu. Iar lucrul lui Dumnezeu, între altele, este participarea la sfintele slujbe; participarea zic, nu numai asistare. Credincioșii noștri totuși trebuie să știe că la slujbe nu asistăm ci la slujbe participăm.

Totul slujim la măsurile noastre: preoții la măsura de preot, episcopii la măsura de episcop, diaconii la măsura de diacon, cântăreții la măsura de cântăreți, coriștii la măsura de coriști, credincioșii de rând la măsura de credincioși de rând, dar totuși trebuie să știe că participă! Nu se duc să vadă un spectacol, nu se duc să facă niste aprecieri asupra felului cum se desfășoară slujba, ci se duc la biserică să-i slujească lui Dumnezeu! Să răspundă cu **“Amin!”** la cele ce le spune preotul la ecfonise, să răspundă **“Doamne miluiește!”** la ceea ce cere acest răspuns, să răspundă cu **“Dă, Doamne!”** la ceea ce înseamnă îndemn de a cere ceva de la Dumnezeu. Deci toate acestea se fac pentru a se ști clar de către credincioși că participă realmente la slujba. [?]

Și mai este ceva: slujba la biserică nu e totdeauna! Rugăciune poți să faci mai des acasă, dar dacă neglijezi slujba la biserică ești căzut totuși de la rânduiala Bisericii!

Al doilea punct de angajare într-o viață religioasă autentică este rugăciunea. Rugăciunea, în special rugăciunile de dimineață și de seară, rugăciunile de program și rugăciunea de la masă. Sunt niste rânduieli ale credinței noastre pe care le împlinim dintr-o necesitate. Datoria aceasta de a te ruga dimineață și seară trebuie împlinită! Lipsa acestei rugăciuni înseamnă absență de la împlinirea unei datorii. Dimineață, cât ai fi de grabit, trebuie să-ți găsești timp să te rogi! Cinci, zece minute dimineață, cinci, zece minute seară, cu conștiința care trebuie

neaparat împlinită; apoi rugăciunea la masă este o deprindere cu care unii dintre noi ne-am pomenit în viața aceasta și pe care o-implinim cu bucurie și pe care ar trebui să o împlinească toți credincioșii. S-a cam parasit rânduiala aceasta de rugăciune! Unii se închină și apoi se apucă de mâncare; nu-i destul! Macar **Tatal nostru**, așa cum am pomenit noi în copilarie, trebuie să-l spunem înainte de a ne apuca să mâncăm. [?]

Al treilea punct din programul de angajare într-o viață duhovnicească este citirea Sfintei Scripturi, citirea din Noul Testament. Eu am zis că ar fi bine ca toți credincioșii noștri care pot citi și care au Noul Testament, să citească în fiecare zi două capitole din el. Nu țin mai mult de cinci-zece minute treaba aceasta, dar e o chestiune de mare importanță! De ce? Pentru că prin aceasta ți se împodobește mintea cu gândurile lui Dumnezeu.

Dumnezeu a adus în lumea aceasta Cuvântul Sau, exprimând gânduri. Adică, este vorba de gânduri bune care generează alte gânduri bune. Pentru că toate ale omului pornesc de la gândul omului și atunci este foarte important să-ți agonisești niste gânduri bune, pe care de unde le poți lua? De unde sunt! Unde sunt? Pai, dacă-i vorba de Cuvântul lui Dumnezeu din Evanghelie, fără îndoială că trebuie să aduci Cuvântul lui Dumnezeu în conștiința ta. [?]

Al patrulea punct de program e rugăciunea de toată vremea, adică rugăciunea cu care se mântuiesc calugarii, acea rugăciune care astăzi a început să fie luată mai mult în seamă și de care știu mulți dar pe care-o împlinesc mai puțin așa cum trebuie: *“Doamne, iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieste-mă pe mine, pacatosul”*. Este un mijloc prin care se da har de la Dumnezeu.

Al cincilea punct din program este postul. În Biserica noastră există zile de post, există zile hotărâte pentru post. Omul trebuie să-și rânduiască viața după învățătura Bisericii, și anume, trebuie să țină zilele de post, zilele hotărâte pentru post, cu mâncare de post. [p.p. 71-74]¹¹

12. Postul nu este un mijloc în înțelesul acesta, că trebuie să-ți tii într-un anumit fel, că dacă nu-l tii așa nu te mântuiești și dacă-l tii așa, te duci în rai. E o chestiune de disciplină, e un mijloc. Dacă-l tii aspru sau nu-l tii aspru, asta-i o chestiune a ta, personală, după trebuințele personale, după organismul pe care-l ai și după munca pe care o desfășori. Bineînțeles că aici, în partile acestea, unde lucrează oamenii în mediul toxic, de exemplu, în fabricile de la Victoria și de la Făgăraș, unde li se dă lapte anume ca să poată face față la mediul acela, nu li se poate spune oamenilor să țină postul și să nu bea laptele care li se dă, pentru că ei au un regim pe care cei de demult nu l-au avut și pe care nu l-au prevăzut.¹²

13. Sfintele slujbe nu dau prilejul să ne orientăm sufletește spre Dumnezeu, ni-l pun pe Dumnezeu în atenția noastră, îl aduc în conștiința noastră. Sfintele slujbe ne dau posibilitatea să facem ceva anume pentru Dumnezeu sau să facem ceva anume în fața lui

Dumnezeu. Îl scot pe Dumnezeu din gândirea comuna și-L aduc în gândirea specială a credinciosului. [?] Cine nu merge la biserică evită cerul, evită posibilitatea de a fi în cer înainte de a ajunge în cer și nu poate avea nădejde căva că ajunge în cer dacă nu merge în cerul ce de pe pământ.¹³

14. Sunt oameni care se plictisesc la slujbă! Și aceia trebuie să meargă la slujbă, nu ca să se plictisească ci ca să nu se mai plictisească! Și aceia trebuie să meargă la slujbă, ca să se obișnuiască cu gândurile de la slujbă. Și aceia trebuie să meargă la slujbă ca să facă act de prezență, ca să dea dovadă că vor să aibă ceea ce nu au și că știu că nu pot avea altfel cele pe care le urmăresc decât în cadrul sfintelor slujbe, în cerul cel de pe pământ, în împărăția lui Dumnezeu cea de pe pământ.¹⁴

15. Căva mi-a spus, când l-am întrebat ce face în timpul când ar trebui să fie la biserică duminică: ***“Ma uit la televizor!”***. Și atunci i-am spus: ***“Fii atent, asta înseamnă că ai televizorul în față și pe Dumnezeu în spate. Schimba acum, du-te la biserică, să-L ai pe Dumnezeu în față și televizorul în spate.”***¹⁵

Acum, spre sfârșitul vieții mele, mărturisesc că-mi pare rău că nu m-am ocupat și mai mult de sfintele slujbe! Trebuia să mă ocup mai mult, dar, în sfârșit, m-am ocupat de multe, bune au fost și alea; dar că textele liturgice nu-i nimic!¹⁵

16. Când am venit eu aici la mănăstire, ziceau părinții care erau atunci, că vine vrăjmasul și-ți aduce somnul seara, că să nu te poți ruga. Bineînțeles că n-am fost niciodată de acord cu afirmația aceasta, pentru că ziceam că dacă vine vrăjmasul seara, ar trebui să vină și dimineața, pentru că și dimineața ne rugăm, că doar nici dimineața nu-i place că ne rugăm. Atunci dimineața de ce nu vine? Înseamnă că nu-i vrăjmasul ci e altceva, e oboseala! Nu trebuie acum să le punem toate pe socoteala diavolului.¹⁶

17. Sunt lucruri pe care nu le poți neglija și pe care trebuie să le ai în vedere, însă cred că s-ar putea împărtăși mult mai mult și mult mai des oamenilor, mai ales oamenilor în vârstă, care nu mai sunt angajați în atâtea păcate, oamenii care țin post. Noi nu trebuie să bagatelizăm Sfânta Împărtășanie, dar nici nu trebuie să socotim că este o recompensă pentru cei care duc o viață excepțională, pentru că împărtășania se da, spune noi înșine Biserica ne învătă să spunem: - “Spre iertarea păcatelor și spre viața de veci”. Nu pentru că ți s-au iertat păcatele și pentru că ai ajuns la viața de veci, ci pentru că să ți se ierte păcatele și că să primești viața de veci; deci Sfânta Împărtășanie este un ajutor, nu o recompensă, așa, o răsplătă, că omul acesta a trăit fain, îi dăm Sfânta Împărtășanie, ci este și un ajutor. Însă

oamenii trebuie sa considere acest dar si sa nu se împartaseasca numai asa, ca a venit vremea sa se-mpartaseasca si hai sa ne împartasim!¹⁷

18. Din experienta mea va pot spune atât: am zis cât am zis si rugaciunea aceasta, rugaciunea lui Iisus, pe mine m-a ajutat în înțelesul ca m-am întâlnit cu mine însumi, ca m-am întâlnit cu mizeria din mine, ca am cautat sa rezolv aceasta mizerie, s-o înlatur, ca mi-a trebuit vreme îndelungata.

Au fost si alternanțe, si anume, alternanțe cu bucurie.

De multe ori ma duceam la scoala spunând aceasta rugaciune, parca mă ridica cineva pe sus, asa eram de bucurosi, plin de bucurie! Binenteles ca nu m-a ridicat nimeni, si nu zicea nimeni ca **“uite, acum trece unu care le are pe toate”**, ci eram ca toti oamenii.

Eu, sa stiti, recomand rugaciunea aceasta din toate puterile mele si, de-aș avea mai multe puteri, mai mult aș recomanda-o, pentru efectele acestea de îmbunatatire, de limpezire sufleteasca.¹⁸

19. E, o mare greseala sa socotesti ca nu trebuie sa ai în vedere urmarirea binelui personal; important este sa urmaresti binele personal, fara sa stingheresti pe cineva din apropierea ta, adica nu cauti mai mult binele tau decât binele altuia, dar, în orice caz, sa urmezi si binele tau.¹⁹

20. Calugaria, în general, nu este înțeleasa de oamenii care nu au o înclinare religioasa deosebita. Sunt putini parinti care-si doresc sa fie copii lor calugari. Nu s-ar putea zice ca numai atunci poti sa te faci calugar, când parintii sunt de acord cu asta, pentru ca parintii nu sunt de acord. Pâna la urma accepta o situatie, dar nu o doresc si, în cazul acesta, urmând lui Dumnezeu, ai putea zice ca esti pe o treapta superioara, nu se mai pune problema cinstirii parintilor, pentru ca îi cinstesti prin faptul ca esti calugar. A fi calugar e o cinste ce se rastrânge si asupra parintilor. Si chiar daca nu înțeleg lucrul acesta, ei sunt cinstiti ca parinti ai unui calugar. Nu se face dintr-o razvratire pornirea la calugarie, nu se face dintr-o opozitie fata de parinti, ci se face dintr-o apropiere fata de Dumnezeu, dintr-o râvna pentru Dumnezeu si, în cazul acesta, parintii nu mai trebuie implicati, nu mai trebuie sa fie ca o piedica.

Undeva, se spune în psalm: **“Asculta, fiica, si vezi si uita poporul tau si casa parintelui tau”**. Acesta pare un cuvânt care nu s-ar potrivi cu ceea ce vrea Dumnezeu când spune: **“Cinsteste pe tatal si pe mama ta”**, Însa, când e vorba de lucruri superioare relatiilor parinti-copii, în sensul ca sunt relatii Dumnezeu-om, acolo, cred ca nu mai e cazul sa se aiba în vedere relatia a doua, în loc de relatia prima. Pâna la urma îi va liniști Dumnezeu si pe

parinti si daca nu, își vor duce greutatea pe care le-o da nu copilul care se duce la calugarie, ci lipsa lor de înțelegere pentru calugarie.²⁰

21. Noi zicem ca la temelia existentei noastre este ceva care nu ne favorizeaza. Dar nu putem zice totusi lucrul acesta pentru ca actul acesta sexual, care este pâna la urma un act fizic, de ce îl foloseste Dumnezeu atunci pentru concepere daca e vazut ca act? Nu putem sustine lucrul acesta decât într-o anumita perspectiva, dar perspectiva aceasta nu este una reala. Putem spune însa altceva, si anume, ca actele sexuale care nu urmaresc si nasterea de fii ar fi cu scadere, dar nici în acest caz nu poti sa te mentii pe pozitia asta mult, pentru ca e într-adevar o insuficienta a omului. Cei ce au facut rânduielile acestea cu martea, joia si nu la sarbatori, au vrut sa-l ridice pe om mai presus de sine însusi. Ei, în realitate, ca oameni necasatoriti, au facut un program oamenilor casatoriti! Or, lucrul acesta nu se poate realiza. Nici ei, poate, casatoriti fiind, nu puteau realiza lucrul acesta, pe care ei nu l-au exprimat. Poate sa nu fie o scadere, poate sa fie o ridicare faptul acesta ca te angajezi la aducerea în lume a unui copil. Lucrul acesta te face colaborator cu Dumnezeu, si daca te face colaborator cu Dumnezeu, îl mai poti socoti inferior?²¹

22. Asta nu înseamna ca sotul sau sotia nu se pot bucura chiar si de ceea ce pare a fi scazut, pentru ca nimic nu e scazut. Citeam undeva, într-o carte de sexologie, ca aceia care se rusineaza când au un act sexual, sting lumina si asa mai departe, gresesc. Era o parerea unui laic în chestiunea asta, dar omul trebuie sa se reverse, în fond, în actele sexuale, sa nu se jeneze si sa zica **“vai, de mine, ca iar am facut pacat si vai de mine, ca n-ar mai fi trebuit!”** Acestea sunt lucruri care trebuie sa ridice fiinta omeneasca, nu trebuie sa o scada.²²

23. Este o datorie a celor ce se casatoresc sa aiba familie si nu un singur copil si sa se uite la el ca la stiu eu ce. Daca poti avea mai multi copii si ai numai unul, ai un idol, nu un copil! [131]²³

24. Pentru a fi un calugar adevarat trebuie sa fie un om de exceptie, un om care nu se joaca cu viata lui, un om care stie ce-i calugaria, stie ce-a lasat si ce-a gasit si care nu mai poate fi clintit din calea calugariei. Adica, nu oameni cu lipsuri, pentru ca în manastiri sunt foarte multi oameni cu lipsuri, lipsuri fizice, psihice, oameni fara cultura, oameni care nu s-ar fi descurcat în viata comuna. Or, acestia niciodata nu vor fi niste calugari buni, vor fi niste calugari domiciliati si niste improvizati în manastire. Daca te duci prin manastiri si cercetezi, poti constata multi din acestia, care nu sunt nici de casatorie, nici de calugarie. Acestia nu înainteaza, nu fac parte din rândul oamenilor de exceptie. Un om de exceptie este un om care ar fi putut face fata si în casatorie si care nu e refugiat în manastire.²⁴

25. Asa cum exista vocatie pentru casatorie, pentru studiu, asa exista vocatie monahala. Aceasta vocatie se poate descoperi prin faptul ca te simti bine în preajma calugarilor, te simti bine pe la manastiri, te simti bine acolo unde se duce o viata superioara, ai o înclinatie spre asta. Eu, de exemplu, din copilarie am simtit ca aceasta mi-e calea mea, mi-am dorit totdeauna, ma bucuram de un calugar; când ma întâlneam cu un calugar era o chestie exceptionala pentru mine, o bucurie. Asta înseamna ca am avut o vocatie monahala.²⁵

26. Daca te duci în alta casa si esti singur, poti sa-ti împlinesti pravila casei. Daca esti în alta casa si nu se poate zici câteva rugaciuni si te culci linistit, ca si când ai împlinit toata pravila. Noi nu trebuie sa ne chinuim pe noi însine pentru niste întrebări. Noi trebuie sa avem cu Dumnezeu niste relatii de fii cu tata! Eu vad altfel viata si nici nu cer foarte multe de la oameni. Pe mine ma intereseaza cel mai mult **ca omul sa aiba constiinta ca depinde de Dumnezeu.** [135]²⁶

27. Întristarea în pocainta nu e o chestie esentiala, ci esentialul este parasirea pacatului, iar daca se face parasirea pacatului, se poate face si cu bucurie, în sensul ca omul e angajat pentru bine si, prin bine acela, acopera cumva raul de odinioara. [154]²⁷

28. “Roaga-te cum poti, ca sa ajungi sa te rogi cum trebuie!” [156]²⁸

29. Eu n-am nimica împotriva celor pe care nu-i intereseaza primirea Sfintelor Taine, dar daca sunt credinciosi care doresc sa se împartaseasca, sunt împotriva acelor duhovnici care îi opresc pe credinciosi sa se împartaseasca pentru ca s-au împartasit de curând. Fiecare Sfânta Liturghie e prilej de împartasire. Si de câte ori nu ne împartasim, de atâtea ori refuzam ceva ce Dumnezeu vrea sa ne dea. Noi refuzam. Dintr-un motiv sau altul. Ca nu suntem pregatiti de pilda. Pregatirea pentru Sfânta împartasanie e pregatire de o viata întreaga. Daca traiesti corect, te pregatesti pentru Sfânta împartasire si daca nu traiesti corect nu te pregatesti nici atunci când gâdesti ca te pregatesti, si atunci când citesti stiu si eu ce rânduieli ca totusi sa te poti împartasi, ca sa fi vrednic. Eu nu sunt împotriva unei pregatiri pentru împartasirea cu Sfintele Taine, a unei pregatiri imediate, adica împotriva citirii de pilda a canonului pentru Sfânta împartasire. Sunt de acord. Si chiar trebuie facut lucrul acesta. Macar atât. Dar asta nu înseamna ca omul trebuie sa astepte pâna când se împlineste un soroc, stiu eu, de sase saptamâni sau de cât, ca sa se mai poata împartasii odata. [60]²⁹

30. Când iubesti pe cineva, adaugi ceea ce-i lipseste si înlături ceea ce e rau adăugat la ființa lui. În general părinții sunt iubitori față de copii așa cum sunt copiii și caută să apără copiii în lumina cea mai bună posibilă, chiar și atunci când au pete, chiar și atunci când au răutări. Asta o face iubirea, așa-i rostul iubirii.³⁰

31. Sfântul Evanghelist Ioan de două ori afirmă în întâia **Epistola Sobornicească** ca **“Dumnezeu este iubire” (I Ioan IV, 8; 16)**. Asta nu înseamnă că cine zice iubire zice Dumnezeu, ci înseamnă că în raportarea lui Dumnezeu față de noi mai ales iubirea o putem vedea, cât e de bun Dumnezeu, cât e de iubitor Dumnezeu. Și aceasta o vedem din faptul că a găsit Dumnezeu calea să-l mântuiască pe om, să se apropie de om în maximă apropiere, rânduiind că Fiul Sau Cel Unul Născut să Se facă și Fiul al Omului, să fie Dumnezeu adevărat și om adevărat. [96, 97]³¹

32. Dacă un credincios, un creștin, are în familie să persoane care trebuie ajutate (**Sfântul Apostol Pavel** se referă la văduve în special) zice să se îngrijească de ele. Și apoi adaugă un cuvânt neașteptat și zice că: **“Dacă cineva nu îngrijește de ai săi și mai ales de ai casei sale, acela a căzut de la credință și-i mai rău decât un necredincios” (I Timotei V, 8)**. Dacă luăm aminte la cuvântul acesta al Sfântului Apostol Pavel ne dăm seama că el îi împarte pe oameni în trei categorii: credincioșii, necredincioșii și mai rău decât necredincioșii. Cine sunt aceia? Cei care se prezintă a fi credincioși și fac fapte de necredincioși. [101]³²

33. “Voi Ma numiți pe Mine Învățătorul și Domnul și bine ziceți căci sunt. Deci dacă Eu, Domnul și Învățătorul v-am spălat vău picioarele voastre și voi datori sunteți să vă spălați picioarele unii altora?” (Ioan XIII, 13-14). Nu a rămas în rândul Bisericii noastre spălarea picioarelor ca fapt în sine, dar duhovnicește neapărat trebuie să se întâmple. Ce înseamnă să speli picioarele cuiva? Înseamnă să te pleci înaintea lui, să te smeri înaintea lui pe de o parte, deci să-l cinstești, să-l cinstești mai presus de ceea ce ești tu însuți. Și mai înseamnă ceva: să-l cureți. De obicei oamenii sunt înclinați să scoată în evidență răutățile celor din jurul lor, răutățile aproapelui, ori Domnul Hristos ne învătă să ne spălăm unii pe alții. Aceasta înseamnă că trebuie să înlăturăm necurățiile și desigur că o minte curată, o minte bună în general, nu scormonește în gunoaie, ci înlătură și spală, curățește. Așa că duhovnicește neapărat trebuie să avem în vedere porunca Mântuitorului de a ne curăța unii pe alții, a ne smeri unii în față altora ca să-i cinștim pe oameni. [102]³³

34. Măsura credinței e măsura vieții. Cine are o credință nelucrătoare în exterior de fapt nu are o credință mântuitoare. [123]³⁴

35. Daca cineva face altfel decât crede, cu vremea ajunge sa creada cum face. Si deci, daca cineva crede în Dumnezeu si se numara la credinciosi, dar face fapte de necredincios, acela scade în credinta. Credinta e cum e cultura: te tii de ea, o ai, nu te tii de ea, o pierzi si cea pe care o ai. Cunoastem cuvântul Domnului Hristos ca celui ce are i se va mai da iar celui ce are credinta i se va da cunostinta - iar celui ce nu are, si ce crede ca are i se va lua - i se va lua si credinta care crede el ca o are, pentru ca va ajunge la concluzia ca nu o are. Celui ce are credinta i se va da cunostinta, pentru ca are si faptuire, iar celui ce nu are faptuire, i se va lua si cunostinta care crede ca o are, pentru ca de fapt nu o are. [124]³⁵

36. Când îl iubesti pe cineva îl iubesti cu defecte cu tot, si când nu-l iubesti, nu-l iubesti nici cu calitati cu tot. [141]³⁶

37. Daca Domnul Hristos nu ar fi înviat, Rastignirea Lui ar fi fost un fapt obisnuit, poate un fapt divers chiar. Dar pentru ca a înviat, avem confirmarea faptului ca suferinta Lui a fost o jertfa, o jertfa pe care a rasplatit-o Dumnezeu prin învierea Mântuitorului Iisus Hristos. În legatura cu învierea se spune în Scriptura si ca Dumnezeu L-a înviat si ca El însusi a înviat. Si de fapt realitatea este ca fiind si Dumnezeu, prin firea dumnezeiasca a înviat. Oricum Dumnezeu L-a înviat, în sensul ca nu din putere omeneasca a înviat, ci a înviat din putere dumnezeiasca. Prin înviere se confirma realitatea si calitatea jertfei. [164]³⁷

38. Eu când eram tânar, si mai ales când eram student la teologie mi-am propus sa cercetez ce e scris în Evanghelii despre învierea Domnului Hristos si sa citesc în Faptele Apostolilor ceea ce au scris Sfintii Apostoli despre învierea Domnului Hristos si pâna la urma mi-am dat seama ca totusi nu e convingator. Adica noi avem informatie, dar convingeri nu putem avea pe baza celor citite. Si, de fapt, cred ca nimenea nu a avut încredintarea despre învierea Domnului Hristos pe baza celor citite din Evanghelie. De ce? Pentru ca învierea fiind mai presus de ceea ce poate astepta cineva, nu ajunge nimenea sa se încredinteze despre înviere din informatie. Nici din informatia Evangheliei, nici din informatia prin cuvânt, prin predica, ci ajunge sa se încredinteze prin ceea ce s-au încredintat cei care au ajuns sa-si spuna **“Hristos a înviat”**, nu ca formula, ci ca realitate, ca o marturisire de credinta, si aceia de la început, au ajuns prin puterea lui Dumnezeu. Sa stiti ca numai Dumnezeu ne poate încredinta despre lucrurile dumnezeiesti. [180]³⁸

Note bibliografice

1. 1. 1. Teofil Paraian, *Cuvinte catre tineri*, Editura Omniscop, Craiova, 1998, pag. 15.
2. Ibidem, pag. 16.
3. Ibidem, pag. 17.
4. Ibidem, pag. 25.
5. Ibidem, pag. 27.
6. Ibidem, pag. 36.
7. Idem, *Ne vorbeste parintele Teofil*, Editura Episcopiei Romanului, Roman, 1997, pag.. 38.
8. Ibidem, pag.40.
9. Ibidem, pag. 49.
10. Ibidem, pag. 48.
11. Idem, *Cuvinte*, p. p. 71-74.
12. Ibidem.
13. Ibidem.
14. *Duhovnici români în dialog cu tinerii*, Editura Bizantina, Bucuresti, 1997, pag. 86.
15. Ibidem, pag. 87.
16. Ibidem, pag. 91.
17. Ibidem, pag. 93.
18. Idem, *Lumini de gând*, Editura Antim, Cluj-Napoca, 1997, pp.10-11.
19. Ibidem, pag. 17.
20. Ibidem, pag. 23, 24.
21. Ibidem, pag. 129.
22. Ibidem, pag. 30.
23. Idem, *Prescuri pentru cuminecaturi*, Editura Mitropoliei Banatului, Timisoara, 1998, pag. 131.
24. Ibidem, pag. 131.
25. Ibidem, pag. 132.
26. Ibidem, pag. 154.
27. Ibidem, pag.156.
28. Ibidem, pag. 135.
29. Idem, *Gânduri bune pentru gânduri bune*, Editura Mitropoliei Banatului, Timisoara, 1997, pag. 60.
30. Ibidem, pag. 96.

31. Ibidem, pag. 97.
32. Ibidem, pag. 101.
33. Ibidem, pag. 102.
34. Idem, *Din vistieria inimii mele*, A.S.C.O.R. Craiova, 2000, pag.23.
35. Ibidem, pag. 25.
36. Ibidem, pag. 41.
37. Ibidem, pag. 64.
38. Ibidem, pag. 80.

Bunătatea Domnului Hristos

Domnul Hristos a spus odată, si avem cuvântul în Sfânta Evanghelie, adresându-se Ierusalimului, Ierusalimului ucigas de proroci. A zis: "Ierusalime, Ierusalime, de câte ori voiam să adun pe fiii tăi cum adună găina puilor săi sub aripi, dar n-ati voit". E ceva!.. Eu nu știu dacă voi vă opriți când cititi din Sfânta Evanghelie asupra unor lucruri de felul acesta: "Ierusalime, Ierusalime, tu, care ucizi pe proroci, Ierusalime, Ierusalime, am vrut de multe ori să adun pe fiii tăi cum adună găina puilor săi sub aripi, si n-ati voit, voi n-ati vrut!" No! Dar Domnul Hristos care a vrut si care vrea întruna? Să știți că bunătatea Domnului Hristos nu se sfârșeste niciodată si nu se fărâmitează, nu-i de-aici pân-aici, e o bunătate vesnică, e o bunătate care nu se sfârșeste în lumea aceasta. Si dacă noi vrem să fim cu Domnul Hristos, Domnul Hristos vrea să ne acopere cu bunăvointa Sa cum adună găina puilor săi sub aripi. Cei mai multi sunteti aici de la țară, cred, si ati văzut cum găina si adună puii ei sub aripile ei: când e de ploaie, când se face seară îi acopere si dorm puii sub aripile găinii. Gânditi-vă iubiti credinciosi că dacă lucrurile astea se întâmplă în firea înconjurătoare, în natură, oare Dumnezeu să nu ne primească, să nu ocrotească, să nu iubească, oare să ne respingă pe noi cumva Dumnezeu, se poate așa ceva? Nu se poate! Domnul Hristos, care si-a vărsat sângele pentru noi, nu se poate să nu ne ajute! Domnul Hristos care a zis că a vrut să adune pe fiii Ierusalimului, pe acei ucigasi de oameni a vrut să-i adune sub aripile lui cum adună găina puilor săi sub aripi, oare nu ne va primi si pe noi? Eu cred că ne-o primit deja; de acum suntem sub aripile Domnului Hristos; de acum suntem sub ocrotirea Lui; de acum suntem învăluiti de bunătatea Lui; de acum suntem cu Domnul Hristos; de acum am început viața care urmează să o trăim dincolo de lumea aceasta; de acum suntem în împărăția lui Dumnezeu spre plinirea împărăției cerurilor; de acum avem îndrăzneală către Dumnezeu, nu pentru binele pe care l-am făcut noi, nu, ci pentru bunătatea Domnului Hristos. Noi credem în bunătatea Domnului Hristos.

Arhimandritul Teofil Părăian de la Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus,
8 septembrie 2000, Nasterea Maicii Domnului,
Cuvânt tinut la Mănăstirea Rafaela, Vaslui

DIN ZICERILE PARINTELUI ARSENIE BOCA

explicate de Părintele Teofil Părăian

"Mă, nu toti din lume se prăpădesc, nici toti din mănăstire se mântuiesc"

Avea o putere de sinteză deosebită, o putere de intuitie si o putere de a cunoaste totdeauna esentialul într-o chestiune. Când îi puneai o problemă, el imediat avea răspunsul. Si de la el au rămas si cuvinte scrise, în manuscrisele lui. De pildă, când l-am întâlnit eu pentru prima dată, mi-a si spus un cuvânt, o formulă. Zice: "Mă, nu toti din lume se prăpădesc, nici toti din mănăstire se mântuiesc". Deci avea o posibilitate de a formula ceva.

"Nici abuzul, nici refuzul"

În legătură cu sexualitatea în familie, Părintele Arsenie zicea: "Nici abuzul, nici refuzul".

"Cu mine de două ori trebuie să se întâlnească omul."

Părintele zicea că de două ori trebuia să se întâlnească omul cu el: o dată când îi spune si a doua oară la moarte, să îi spună dacă a făcut ce i-a spus. Foarte corect! Ce rost are să mergă cum merg unii că să-i spună unul, că să-i spună altul, că un cuvânt de folos, că nu stiu ce si apoi adună la cuvinte de folos si nu împlineste nimic!

"Cine face curte nu face carte"

Părintele Arsenie zicea: "Cine face curte nu face carte".

"Nasteti-vă sfinti!"

Părintele Arsenie îi îndemna pe oameni să nască sfinti. Bineînțeles că pentru a naste sfinti trebuie să fi sfânt sau trebuie să tragi de tine spre idealul sfinteniei. Si când începem să ne ocupăm de noi însine, putem să ne cunoastem, să aflăm negativele noastre, să cunoastem încărcătura dată de alții si pusă în noi, s-o rezolvăm, dar aceasta cere timp si osteneală.

"Să-ti feresti capul de frig si de prostie!"

E un cuvânt care merită să fie stiut si urmat, el putând fi de folos tuturor celor ce nu iau aminte la ei însisi, tuturor celor care vreau să braveze si nu se gândesc la urmările pe care le pot avea, spre răul lor, niste atitudini care nu sunt destul de bine gândite si controlate. Să luăm deci aminte la cuvântul de mai sus si să-l împlinim în cele două laturi ale lui.

"Conceptia de viață creștină"

Câtă o avem, ne statornicește în gândul si dorința de a ne ridica mai presus de fire, de a îndumnezeii firea, prin harul si îndurărilor si iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Tocmai de aceea folosim si resursele firești câte le avem la îndemână, aerul, aerul bun, hrana rațională, somnul si energia vitală, pe care nu vrem să o risipim pe plăceri, ci vrem s-o canalizăm spre binele nostru material si spiritual. Așa dorea părintele Arsenie, care a formulat îndreptarul de viață, pe care l-a predat tinerilor si oricui care vrea să ia aminte la el.

"În mintea strâmbă si lucrul drept se strâmbă"

Așa obisnuia să spună părintele Arsenie, care urmărea pentru oameni o minte dreaptă si lucruri drepte si îndreptate de mintea cea bună. Valoarea acestui cuvânt o intuiesc toti cei ce îl aud, si asta se întâmplă des, căci noi îl aducem înaintea vizitatorilor si închinătorilor noștri, mai ales atunci când au prilejul să vadă o pictură a părintelui Arsenie reprezentând Adormirea Maicii Domnului, pictură în fata căreia se opresc cu admirație multi dintre cei ce vizitează Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta. Mintea se strâmbă în urma patimilor si se îndreaptă pe măsura curățirii de patimi. Când mintea se îndreaptă, vede lucrurile drept, deci așa cum sunt ele. "În mintea strâmbă si lucrul drept se strâmbă". Asta le place la multi, am băgat de seamă că le place. Când le spun că Părintele a zis că "în mintea strâmbă si lucrul drept se strâmbă", oamenii râd în general. De ce râd? Pentru că își dau seama că așa e. Numai că e greu să știi când ti-e mintea strâmbă.

"Cea mai lungă cale este calea care duce de la urechi la inimă"

Cea mai lungă cale este calea care duce de la urechi la inimă, **adică de la informație la convingere**. Oameni de informație religioasă sunt mai multi decât cei ce au convingeri religioase. E necesară si informația, care adeseori se face prin auzire. Dar a rămâne la informație înseamnă doar a fi la începutul drumului "la urechi". Până la inimă mai e o cale lungă, "cea mai lungă cale".

"Un suflet trist este un suflet cu luminile stinse"

Cuvântul acesta ne aduce aminte de un cuvânt asemănător, cu circulație mai ales în lumea din Apus: "Un sfânt trist este un trist sfânt". Părintele a fost întotdeauna pentru optimism,

pentru bucurie, credinta noastră fiind "izvor de bucurie", creștinismul fiind "religia bucuriei". Domnul Hristos le-a spus ucenicilor Săi : "Acestea vi le spun ca bucuria Mea să fie întru voi si ca bucuria voastră să fie deplină" (Ioan 15, 11).

"Bobul lui se preschimbă în tăciune, iar el se crede grâu nedreptătit"

Asa caracteriza părintele Arsenie pe omul care se abate de la cele bune si care nu caută si nu primește îndreptarea, ci își explică el mai bine cele pentru sine condamnând pe cei ce vreau să-l îndrepte. Începutul oricărei îndreptări este să-ti recunosti greseala. "Când greseala s-a făcut în tine asezare si adevăr" Când o ai ca drepindere si o mai si justifici atunci "nu mai e greșeală ci e păcat de moarte". Într-o astfel de situatie, cel ce se crede a fi drept, fără să si fie de fapt, nu mai e bob de grâu, ci doar tăciune.

"Mustrarea învinge, dar nu convinge"

Este si aceasta o cugetare la care e bine să luăm aminte. Are si mustrarea rostul si puterea ei, dar ea, ca constrângere, doar învinge, însă de convins nu convinge. De la învingere până la convingere e o cale lungă; poate tot atât de lungă cât cea de la informatie la convingere, cât cea de la urechi la inimă.

"Iubirea lui Dumnezeu pentru cel mai mare păcătos este mai mare decât iubirea celui mai mare sfânt față Dumnezeu"

Părintele Arsenie a zis o vorbă cât lumea asta de mare (ba mai mare decât lumea asta!) si anume a zis asa: "Iubirea lui Dumnezeu față de cel mai mare păcătos îi mai mare decât iubirea celui mai mare sfânt față de Dumnezeu!". Nu poate iubi un sfânt pe Dumnezeu, cât ar fi sfântul de mare, cât iubeste Dumnezeu pe cel mai mare păcătos; si-l asteaptă; si vrea să-l primească; si aleargă înaintea lui, după cum citim în pilda cu fiul risipitor, unde se spune că tatăl nu l-a asteptat pe fiul care se întorcea; l-a asteptat într-un fel, dar când l-a văzut că vine nu l-a mai tinut locul: a alergat înaintea lui, ca să-l primească, să-l îmbrățișeze, să-l sărute, să-l ajute, să-l așeze iarăși în starea din care a plecat. Pentru că din inima lui fiul n-a plecat niciodată! El a rămas în inima tatălui asa cum rămânem noi în inima lui Dumnezeu, în inima Mântuitorului nostru Iisus Hristos, în inima Maicii Domnului, oricât de depărtati am fi, oricâte rele am face. Până trăim în această viață Dumnezeu nu ne părăsește. Noi putem să părăsim pe Dumnezeu, dar Dumnezeu nu poate să ne părăsească pe noi.

Cu o astfel de afirmatie, părintele ne dă încredere în bunătatea lui Dumnezeu, în iubirea lui Dumnezeu față de noi, păcătoșii, căci se afirmă si în rugăciunile de dezlegare ale sfintei noastre Biserici, că mila lui Dumnezeu este tot atât de mare, tot atât de infinită, cum este de

infiniță și mărirea Lui, de vreme ce se spune: "Că precum este mărirea Ta, așa este și mila Ta". Cuvântul spus de părintele Arsenie, în formularea de mai sus, ne aduce aminte și de ceea ce spune Psalmistul, prin cuvintele acestea: "Cât e de sus cerul deasupra pământului atât de mare e bunătatea Lui (a lui Dumnezeu) spre cei ce se tem de Dânsul. Cât de departe e Răsăritul de Apus, atâta a depărtat El de noi fărădelegile noastre. Cum miluiește un tată pe copiii săi, așa miluiește Domnul pe cei ce se tem de Dânsul" (Ps. 102, 10-13).

"Ajutati-mă să vă pot ajuta"

Asta înseamnă că nu cel care vrea să te ajute te ajută cel mai mult, ci tu ești cel care poți să fi ajutat. Dacă ești deschis spre ajutor te poate ajuta omul de lângă tine și omul superior tie; dar dacă nu-l recunoști superior, ba, dimpotrivă, îl judeci și-l calci în picioare, atunci nu te poate ajuta, pentru că omul este ființa care poate zice nu, și zice nu!

"Fiecare dintre noi ducem un necredincios în spate"

Zice părintele Arsenie Boca referindu-se la trup, "fiecare dintre noi ducem un necredincios în spate".

"Domnul Hristos a fost răstignit cu spatele pe crucea materială și cu fata pe crucea spirituală"

Zicea Părintele Arsenie: "Domnul Hristos a fost răstignit cu spatele pe crucea materială și cu fata pe crucea spirituală".

"Să ai înțelegere față de neputința omenească"

Am fost odată la Părintele Arsenie Boca (Dumnezeu să-l odihnească!) la București, cu un student la teologie de atunci, care acum a devenit preot. Au trecut ani peste tot de atunci (a fost asta în 1965), și Părintele vorbind cu el, desigur să aud eu, i-a spus un cuvânt care mi-a rămas mie pentru cealaltă vreme a vieții mele și cred că și pentru vesnicie. N-am să-l uit niciodată! Zice: "Uite, măi frate. O să fii preot. Să fii înțelegător față de neputința omenească! Nici nu vă puteți închipui cât m-am gândit eu la cuvintele acestea, de atunci încolo; cât le-am urmărit în viața mea și în viața oamenilor. Și mi-am dat seama că neputința omenească e o realitate. Sunt atâția oameni răi în lumea asta, și nici ei nu vor să fie răi. Și-s răi, și noi trebuie să înțelegem răutatea lor de pe poziția noastră, din situația noastră. Să înțelegem că ei nu pot mai mult, că ei ei însși sunt nemulțumiți de răutatea lor . "Pe cel rău răutatea-l ucide. Îi scris în Psalmi: "pe cel rău răutatea îl ucide, îl nimiceste, răutatea îl nemulțumește. Pomenirea de rău spun părinții cei duhovnicești că e o răutate fără margini, e o răutate ca o rugină care mănâncă fierul, așa mănâncă sufletul; răutatea-i cui înfipt în suflet. Pomenirea de

rău, nemulțumirea, neiertarea este viermele minții. Un părinte spune că "răul să-l scrii pe apă".

Texte culese și prezentate aici de Ioan Gânscă și Iulian Nistea

Porunca iubirii

CUVÂNT PE BAZA EVANGHELIEI DIN DUMINICA ÎNAINTEA ÎNĂLTĂRII SFINTEI CRUCI

Să ne iubim unii pe alții, ca într-un gând să mărturisim!

Prea Cuvioase părinte stareț, cinstiți părinți și iubiți credincioși.

Cuvântarea mea de acum am pus-o sub titlul -Porunca iubirii-. Și începutul l-am făcut cu un îndemn de la Sfânta Liturghie pe care-l auzim de fiecare dată: „Să ne iubim unii, ca într-un gând să mărturisim”. Îl auzim, îl trecem cu vederea, nu ne gândim după aceea dacă împlinim acest cuvânt, chiar și numai la Sfânta Liturghie, și cu atât mai mult dacă îl împlinim în cealaltă vreme a vieții noastre.

Să ne iubim. Să ne iubim unii pe alții. Să ne iubim, să nu ne urâm, să ne iubim cu adevărat, "să ne iubim unii pe alții ca într-un gând să mărturisim". Să aducem mărturie de credința noastră și prin iubire.

Credința și iubirea sunt două lucruri legate una de alta. Sfântul apostol Pavel, în epistola întâia către corinteni, are niste gânduri în legătură cu iubirea, în legătură cu dragostea. Și spune între altele și aceasta: "De ar avea credință atât de multă încât să mut și munții, dacă nu am dragoste nimica nu sunt" - deci n-am nici o valoare. Chiar dacă ar muta niste munți, prin credința mea, dacă nu am și iubire la credință, dacă credința mea nu e lucrătoare în iubire, dacă la credința mea nu se adaugă iubirea, credința mea n-are nici o valoare.

Credința are valoare, are însemnătate atunci când o folosești și este lucrătoare în iubire; atunci când credința e lucrătoare, și dacă nu-i lucrătoare, n-are valoare. Și mai ales n-are valoare dacă nu-i lucrătoare în iubire.

"Vă arăt vouă cale" - zice sfântul apostol Pavel – "mai presus de orice altă cale: Toate limbile îngeresti și omenesti dacă le-ai vorbi, dacă nu am dragoste m-am făcut aramă sunătoare și

chimval răsunător”- sunt ceva fără însemnătate, sunt ceva care nu spune un lucru despre mine anume. Chiar dacă as avea daruri deosebite, dacă n-am iubire încă nu-i destul.

”Si toate limbile omenesti si îngeresti dacă le-as vorbi” - să cunosc toate limbile pământului, să cunosc limbile îngerilor, să cunosc limbile oamenilor, dacă nu am dragoste, ”m-am făcut aramă sunătoare si chimval răsunător,,.

”Si chiar de as avea darul prorociei” - să fiu prooroc, să stiu toate dinainte, să le pot spune si altora —„dacă nu am dragoste, n-am nimica”.

„Si dar proorocesc de as avea si tainele toate de le-as cunoaste, si orisice stiintă, si dacă as avea credință atât de multă încât să mut si muntii” - să fac minuni, minuni pe care nu le-a mai făcut nimenea — „dacă nu am dragoste”, n-am nici o valoare, nimica nu sunt, îs nimic, îs fără valoare.

Si gânditi-vă, iubiti credinciosi, că astea-s cuvinte ale unui sfânt apostol, îs cuvinte ale unui sfânt luminat de Dumnezeu. Si el spune că n-ai nici o valoare dacă n-ai iubire. Si zice mai departe:

„Si toată averea mea de as face-o milostenie si trupul de mi l-as da să fie ars, dacă nu am dragoste, nimic nu-mi foloseste” - n-am nici un folos.

Din aceste cuvinte se vede cât de însemnată este iubirea, cât de însemnată este îndrăgirea - pentru că asta înseamnă iubire. Ce înseamnă să iubesti? - înseamnă să-ti fie drag cel pe care-l ai în vedere, să-ti fie drag de el. Dacă nu ti-e drag cineva, nu-l iubesti. Cuvântul iubire si cuvântul dragoste au aceeași însemnătate, la drept vorbind. Însă cuvântul dragoste spune parcă ceva mai mult, în înțelesul acesta că iubirea trebuie să fie lucrătoare în a-l apropia pe cel pe care îl iubesti, în a-l aduce în tine chiar. Dacă ai iubire esti apropiat de cel pe care-l iubesti, îl îndrăgesti, îți este drag. O vorbă populară de pe la noi zice așa:

Pe la poarta cui mi-i drag,

Treabă n-am si tot îmi fac.

Pe la care mi-i urât,

Am treabă si nu mă duc.

Deci oamenii stiu când iubesc si când nu iubesc. Nu trebuie să ne învete cineva, nu trebuie să ne spună cineva. Uite, acum iubesti. Uite, acum nu iubesti. Tu singur stii dacă iubesti.

Ori noi avem poruncă de la Dumnezeu să ne iubim unii pe alții. Cea mai mare poruncă din câte porunci sunt este porunca iubirii. Domnul Hristos a fost întrebat de către farisei: "Care-i cea mai mare poruncă?" Si a zis Domnul Hristos așa după ceea ce-i scris în sfânta evanghelie de la Marcu: "Ascultă Israele! Domnul Dumnezeu este singurul Domn. Să nu ai alt dumnezeu în afară de El și să-L iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din tot cugetul tău, din toată puterea ta". Aceasta este cea dintâi poruncă. Si a doua, asemenea acesteia, este: "Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți". Si fariseul care l-a întrebat pe Domnul Hristos despre porunca cea mai mare, despre cea dintâi dintre porunci, a zis către Domnul Hristos: "Bine ai zis, Învățătorule. Pentru că unul este Dumnezeu și a-L iubi pe El mai presus de orice și a iubi pe aproapele tău ca pe tine însuți este mai mult decât toate arderile de tot și decât toate jertfele". Oamenii pe vremea aceea aducea jertfă, aduceau jertfe de animale. Si Domnul Hristos a spus: "Duceți-vă și vă învățați ce înseamnă: Milă voiesc, iar nu jertfă." deci: vreau să ai milă față de oameni; să ai milă și nu mă interesează jertfele de animale. Astea n-au nici o valoare acum, s-au împlinit toate. Învățați-vă, oameni buni, învățați-vă ce înseamnă: Milă voiesc și nu jertfă!. Jertfa de animale n-are nici o valoare. Are valoare jertfa din iubire, dar pentru asta trebuie să fii binevoitor față de omul de lângă tine, să ai milă față de el.

Știi că a spus Domnul Hristos o pildă cu samarineanul milostiv, în împrejurarea aceea că a întrebat un fariseu, un învățător de lege pe Domnul Hristos: "Ce să fac să mostenesc viața de veci?". Si Domnul Hristos a zis: "În lege ce-i scris? Cum citești?" Cititi și voi, iubiti credinciosi, lucrurile acestea, în sfânta evanghelie de la Luca, în capitolul 10. Si învățătorul de lege a făcut un rezumat al legii - se vede că a fost un om iscusit, un om învățat, un om cu inteligență - și a zis că-n lege-i scris așa: "Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din tot sufletul tău, din tot cugetul tău, din toată inima ta, din toată puterea ta și pe aproapele tău ca pe tine însuți". Si Domnul Hristos i-a zis: "Drept ai răspuns. Fă aceasta și vei fi viu". Vrei să ai viață? Să ai iubire! Unde-i iubire îi viață, unde nu-i iubire îi moarte. De unde stim? Păi dacă citim epistola întâia a sfântului apostol Ioan, evanghelistul, stim de acolo că cel ce urăște pe aproapele său, pe fratele său, este în moarte, și cel iubeste este în viață. Are viață cel ce iubeste și în moarte este cel ce urăște. De ce? Pentru că, spune sfântul evanghelist Ioan: "Dumnezeu îi iubire". Nu în înțelesul acesta că ori iubirea ori Dumnezeu e același lucru. Nu, iubiti credinciosi. Ci în înțelesul că ceea ce face Dumnezeu pentru oameni arată că Dumnezeu este iubitor de oameni. Ce câte ori zicem noi la slujbă: "Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu esti și Tie mărire înălțăm"! Ce câte ori zicem noi la slujbă: "Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu esti și Tie mărire înălțăm"! Îl stim pe Dumnezeu iubitor de oameni,

pentru că Dumnezeu îi iubire. Si iubirea primește în sine, iubirea se revarsă, iubirea îi binevoitoare.

Sfântul apostol Pavel spune mai departe în epistola către corinteni: "Dragostea rabdă îndelung, dragostea-i plină de bunătate, dragostea nu stie de pizmă", adică de invidie, nu-i nemulțumită de binele cuiva, "dragostea nu se laudă, dragostea nu se trufeste", dragostea nu-i împinge pe oameni într-o parte și alta ca să-si facă loc, asta înseamnă "dragostea nu se trufeste".

"Dragostea nu se poartă cu necuviință", zice mai departe sfântul apostol Pavel, "nu caută ale sale", hai să zicem noi "nu caută numai ale sale", pentru că și ale sale trebuie să le caute omul. Dar sfântul apostol Pavel zice că "dragostea nu caută ale sale". Si zice mai departe: "dragostea", fiti atenti! "nu se aprinde de mânie, nu pune la socoteală răul, nu se bucură de nedreptate, se bucură de adevăr. "Dragostea toate le crede, toate le nădăjduieste, toate le rabdă. Dragostea niciodată nu cade". Deci cine are iubire are bunătate, cine are bunătate n-are pomenire de rău, cine are iubire are trecere cu vederea, cine are cu iubire iartă, cine are iubire îi îngăduitor, cine are iubire îi înțelegător, cine are iubire îi răbdător, cine are iubire îi cuviincios, cine are iubire are și nădejde, cine are iubire întemeiată pe credință are și credință; și chiar dacă n-are credința aceea ca să mute muntii și are și iubire, are și valoare: credința și iubirea, credința lucrătoare în iubire!

"Să te depășezi și să te dăruiești! " (Părintele Serafim)

Cândva, la o spovedanie, Dumnezeu să-l odihnească pe părintele meu duhovnic de odinioară, Părintele Serafim Popescu, a zis către mine: "Să te depășezi și să te dăruiești! " N-am vorbit atunci cu Părintele despre cuvântul acesta pe care mi l-a spus, mi l-a spus pentru cealaltă vreme a vieții mele, nu pentru vremea până mă mai spovedesc o dată. Zice: "Măi frate, să te depășezi și să te dăruiești! ". Ce înseamnă asta "să te depășezi și să te dăruiești"? Înseamnă: să nu fii mulțumit cu cât ai făcut până acum, să vrei să faci mai mult, să cauți mai mult, să fii mai bun dacă esti bun, să fii mai iubitor dacă esti iubitor, să te silești să fii mai îngăduitor dacă esti îngăduitor, să fii mai iertător dacă esti iertător. Asta înseamnă "să te depășezi". M-am gândit eu așa că-i vorba să mă depășesc în credință; să mă gândesc la Dumnezeu; să-L am pe Dumnezeu în prim-planul vieții mele; să mă gândesc întâi la Dumnezeu și apoi să mă gândesc la om prin gândul la Dumnezeu. "Să te depășezi" să nu fii mulțumit cu puțin, să nu fii mulțumit cu cât ai făcut, să nu zici că "am făcut destul"; să te depășezi, să vrei mai mult și mai mult. Pentru că știți că Domnul Hristos a spus: "Fiti desăvârșiți precum Tatăl vostru cel din ceruri desăvârșit este". În ce să fim desăvârșiți? Ne spune Domnul Hristos: în iubire; să iubim chiar și pe vrăjmasii nostri: "Iubiți pe vrăjmasii

vostri, faceti bine celor ce vă urăsc, rugati-vă pentru ei ce vă blastămă si vă prigonesc, ca să fii fiii Tatălui vostru celui din ceruri”. Si spune Domnul Hristos cum îi Tatăl nostru cel din ceruri: ”care răsare soarele peste cei buni si peste cei răi...” deci nu numai peste cei buni, ci ”si peste cei răi” răsare soarele. Nu zice: ”Peste cei buni aduc soarele, peste cei răi nu aduc soarele”. ”Răsare soarele peste cei buni si peste cei răi si trimite ploaia peste cei drepti si peste cei nedrepti”. Asa face Dumnezeu. Asa trebuie să facă si omul, dacă vrea să se asemene cu Dumnezeu: să trimită iubirea sa, soarele iubirii sale peste cei buni si peste cei răi, peste cei drepti si peste cei nedrepti; să fie înțelegător față de neputinta omenească.

”Să fii înțelegător față de neputinta omenească!” (Părintele Arsenie Boca)

Am fost odată la Părintele Arsenie Boca (Dumnezeu să-l odihnească!), la Bucuresti, cu un student la teologie de atunci, care acum-a-i preot (au trecut anii peste toti de-atunci) a fost asta în 1965 , si Părintele vorbind cu el, desigur să aud eu, i-a spus un cuvânt care mi-a rămas mie pentru cealaltă vreme a vietii mele si cred că si pentru vesnicie. N-am să-l uit niciodată! Zice: ”Uite, măi frate. O să fii preot. ”Să fii înțelegător față de neputinta omenească!” Nici nu vă puteti închipui cât m-am gândit eu la cuvintele acestea, de atunci încoace; cât le-am urmărit în viata mea si în viata oamenilor. Si mi-am dat seama că neputinta omenească e o realitate. Sunt atâția oameni răi în lumea asta, si nici ei nu vor să fie răi. Si-s răi, si noi trebuie să înțelegem răutatea lor de pe pozitia noastră, din situatia noastră. Să înțelegem că ei nu pot mai mult, că ei ei însisi sunt nemultumiti de răutatea lor. ”Pe cel rău răutatea îl ucide”, îi scris în Psalmi: ”pe cel rău răutatea îl ucide”, îl nimiceste, răutatea îl nemulumeste. Pomenirea de rău spun părintii cei duhovnicesti că e o răutate fără margini, e o răutate ca o rugină care mănâncă fierul, asa mănâncă sufletul; răutatea-i cui înfipt în suflet. Pomenirea de rău, nemulumirea, neiertarea este viermele mintii. Un părinte spune că ”răul să-l scrii pe apă”.

De aceea să ne gândim la lucrurile acestea, că sfântul apostol Pavel zice că iubire nu există mânie. Dacă există mânie înseamnă că nu există iubire; se contrazic iubirea cu mânia: asa cum nu poate fi întuneric unde-i lumină si unde-i lumină nu poate fi întuneric, se contrazice lumina cu întunericul; poate fi întuneric unde nu-i lumină, dar unde-i lumină nu mai poate fi întuneric. Deci unde-i iubire nu mai poate fi pomenire de rău. Unde-i iubire nu poate să fie neiertare. Unde-i iubire nu poate să fie nemulumire. Iubirea, dragostea toate le rabdă, toate le crede, toate le nădăjduieste, toate le poartă.

Când a zis Domnul Hristos să ne iubim unii pe alții, când a spus Domnul Hristos: "Poruncă nouă vă dau vouă: Să vă iubiți unii pe alții precum și Eu v-am iubit pe voi!" Iubiți credincioși, a vrut Domnul Hristos când a spus cuvintele acestea să ne facă fericiți. Nu există mai mare fericire în lumea aceasta, în nici o privință, decât fericirea care vine din iubire.

Uite, sunteți aici tineri. Vedeti și voi: la tinerete când sunteți deschisi cu iubire unii față de alții mai mult decât după-aceea. O să vedeti că după-aceea cumva se împutinează iubirea.

Dar când iubești pe cineva parcă îți îngădui toate, parcă ești fericit. Te gândești la el și când îi de față și când nu-i de față. Tot așa trebuie să ne gândim și noi la Dumnezeu. Tot așa trebuie să-L avem și noi în vedere pe Dumnezeu. Și așa să-i avem în vedere pe oamenii din jurul nostru. Să ne fie milă de oameni. Când Domnul Hristos a spus că o zis bine omul acela că într-adevăr așa trebuie, să iubești pe Dumnezeu din toate puterile și să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți, omul acela a zis: "Doamne, dar cine-i aproapele meu?" Și a zis Domnul Hristos pilda cu samarineanul milostiv: despre un om care a căzut între tâlhari, pe lângă care au trecut doi oameni nepăsători, un preot și un levit; după-aceea a trecut un samarinean milostiv și i s-a făcut milă de el și l-a ajutat și l-a dus la o casă de oaspeți și i-a legat rănilor și s-a interesat de binele lui și i-a purtat de grijă. Și la urmă zice Domnul Hristos către învățătorul de lege: No acum care din ăstia trei care au trecut pe lângă cel căzut între tâlhari, care a fost aproapele celui căzut între tâlhari. Și a zis omul acela: Cel care a avut milă de el. Și a zis Domnul Hristos: Du-te și fă și tu la fel. Iubiți credincioși, noi nu trebuie să avem milă numai de oamenii care-s neputincioși, care-s năcăjiți, care n-au ce le trebuie. E bine să avem milă de ei. Dar noi trebuie să avem milă și față de oamenii care sunt neputincioși în cele ale sufletului: de oamenii care n-au răbdare, de oamenii care au răutate, de oamenii care fac lucruri pe care n-ar vrea nici ei să le facă. Și de aceia trebuie să ne fie milă, și pentru aceia trebuie să ne rugăm, și pe aceia trebuie să-i ajutăm, după puterile noastre, cu bunăvoința noastră, cu dragostea noastră, cu învăluirea noastră pentru că iubirea-i învăluitoare. Și bineînțeles că lucrurile acestea nu le putem face din puterea noastră. Le putem face cu ajutorul lui Dumnezeu dacă-L iubim întâi pe Dumnezeu.

Să ne cercetăm pe noi înșine dacă-L iubim pe Dumnezeu. Și de unde stim noi dacă-L iubim sau nu-L iubim pe Dumnezeu? Mai întâi de toate ne-a spus Domnul Hristos că "cel ce mă iubește păzește poruncile Mele". Cel care păzește poruncile lui Dumnezeu iubește pe Dumnezeu. Cel care nu păzește poruncile lui Dumnezeu, chiar dacă i se pare că-L iubește pe Dumnezeu, de fapt nu-L iubește.

Deci, iubiți credincioși, să nu uităm niciodată că noi avem o poruncă de la Dumnezeu să ne iubim unii pe alții. Avem poruncă de la Dumnezeu să iubim pe Dumnezeu. Avem poruncă de

la Dumnezeu să fim milostivi unii față de alții. Avem poruncă de la Dumnezeu să iertăm. Avem poruncă de la Dumnezeu să nu urâm pe nimeni. Toate acestea tin de învățătura Mântuitorului, de starea noastră de creștini.

Astăzi s-a citit în sfânta evanghelie despre iubirea lui Dumnezeu față de oameni. Și anume a zis Domnul Hristos că: "Asa de mult a iubit Dumnezeu lumea încât pe Fiul Său cel unul-născut l-a dat ca oricine care crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Că n-a trimis" fiiți atenți! "Că n-a trimis Dumnezeu pe Fiul Său să osândească lumea, ci l-a trimis să mântuiască lumea". Fiecare dintre noi trebuie să fim un mântuitor al celor din prejurul nostru. Fiecare dintre noi trebuie să ducem în jurul nostru bucurie. Fiecare dintre noi trebuie să aducem fericire în jurul nostru. Să ne silim să facem așa, și atunci darul lui Dumnezeu va fi cu noi și fericirea noastră va fi tot mai mare, pentru că înaintăm în iubire și înaintăm și în fericire.

Iubiți credincioși, dar oare ce se întâmplă în lumea asta că așa puțină iubire și așa o iubire nerânduită după voia lui Dumnezeu. În Filocalie, în volumul II, este o scriere a sfântului Maxim Mărturisitorul despre cele 400 de capete despre dragoste, și el spune acolo că sunt 3 feluri de dragoste: o dragoste mai presus de fire, când îi iubim pe toți la fel, care se întemeiază pe porunca lui Dumnezeu; al doilea fel de dragoste este dragostea după fire, pe care o binecuvintează Dumnezeu, și anume cum își iubesc părinții copiii, cum își iubesc copiii părinții, cum se iubesc frații între ei, cum se iubesc prietenii, e o iubire firească pe care o binecuvintează Dumnezeu; și este o iubire împotriva firii, iubire pe care o au cei pătimasi față de cei care îi ajută să-și împlinească patimile, și pe aceasta n-o binecuvintează Dumnezeu.

Și noi constatăm, băgăm de seamă că în lumea asta e puțină iubire. De ce-i puțină iubire? Știți de ce, iubiți credincioși? Ia gândiți-vă. Ar trebui să știți dacă citiți evanghelia. În capitolul 24 din sfânta evanghelie de la Matei este scris că „din pricina înmulțirii fărădelegilor, iubirea multora se va răci”. Deci de ce-i puțină iubire? - Pentru că-i multă răutate, pentru că-s multe păcate, pentru că-s multe patimi.

Și-atunci ce-i de făcut? Cum putem noi să înmulțim iubirea? - Să ne facem rânduală în suflet, să ne curățim sufletul și dacă ne curățim sufletul se înmulțește iubirea și iubirea înmulțește fericirea.

Și atunci Fiul lui Dumnezeu n-a venit degeaba în lumea această, ci a venit și pentru noi, a venit să înmulțească iubirea noastră, a venit să ne ajute să ne înmulțim iubirea, a venit să ne dea fericirea din iubire. Și aceasta este un dar de la Dumnezeu.

Prin urmare, iubiti credinciosi, să nu uităm că Dumnezeu ne iubeste. Să-L iubim și noi pe Dumnezeu. Să împlinim poruncile Lui. Să nu uităm porunca Mântuitorului de a ne iubi unii pe alții. Să nu uităm porunca Bisericii, care zice: „Să ne iubim unii pe alții ca într-un gând să mărturisim!” Să ne cercetăm dacă suntem în iubire. Domnul Hristos a spus ucenicilor Săi: „După aceasta vor cunoaște oamenii că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea iubire unii către alții”. Unde nu-i iubire nu-i ucenicie, nu-i urmare a lui Hristos. Unde-i iubire e nădejde de mai multă iubire, e nădejde de fericire, e nădejde de dar de la Dumnezeu. Dacă ne iubim unii pe alții atunci arătăm că Domnul Hristos este învățătorul nostru, că tinem seama de Domnul Hristos. Și dacă nu ne iubim unii pe alții înseamnă că Domnul Hristos nouă ne vorbește degeaba, degeaba stim că Dumnezeu îi iubire, degeaba stim că cea mai mare poruncă îi porunca iubirii, degeaba stim că unde-i iubire-i fericire, pentru că pentru noi nu-i iubire, pentru noi nu-i fericire, pentru noi îi iubire întâmplătoare, și atunci darul lui Dumnezeu nu ne duce acolo unde trebuie să ne ducem. Iar dacă îl avem pe Domnul Hristos ca învățător, îl avem și ca Mântuitor, și ne ajută, și ne ajută, și ne apropie de El, vine El, vine El la noi, ne așteaptă și pe noi să mergem către El.

Zicea Părintele Serafim de la noi de la Mănăstire - Dumnezeu să-l odihnească! - că: „Dacă facem noi un singur pas către Dumnezeu, Dumnezeu face pași nenumărați către noi”.

„Iubirea lui Dumnezeu față de cel mai mare păcătos îi mai mare decât iubirea celui mai mare sfânt față de Dumnezeu” (Părintele Arsenie)

Iar Părintele Arsenie a zis o vorbă cât lumea asta de mare - ba mai mare decât lumea asta! - , și anume o zis așa: „Iubirea lui Dumnezeu față de cel mai mare păcătos îi mai mare decât iubirea celui mai mare sfânt față de Dumnezeu”. Nu poate iubi un sfânt pe Dumnezeu, cât ar fi sfântul de mare, cât iubeste Dumnezeu pe cel mai mare păcătos; și-l așteaptă; și vrea să-l primească; și aleargă înaintea lui, după cum citim în pilda cu fiul risipitor, unde se spune că tatăl nu l-a așteptat pe fiul care se întorcea; l-a așteptat într-un fel, dar când l-a văzut că vine, nu l-a mai ținut locul: a alergat înaintea lui, ca să-l primească, să-l îmbrățișeze, să-l sărute, să-l ajute, să-l așeze iarăși în starea din care a plecat. Pentru că din inima lui fiul n-a plecat niciodată! El a rămas în inima tatălui așa cum rămânem noi în inima lui Dumnezeu, în inima Mântuitorului nostru Iisus Hristos, în inima Maicii Domnului, oricât de depărtați am fi, oricâte rele am face. Până trăim în această viață Dumnezeu nu ne părăsește. Noi putem să părăsim pe Dumnezeu, dar Dumnezeu nu poate să ne părăsească pe noi.

Zice undeva în cartea proorocului Isaia: „Oare va uita mama pe fiii săi? Oare va uita mama pe fiii pântecelui său?” Și zice mai departe: „Chiar dacă mama va uita pe fiii săi, Eu nu te voi uita niciodată Ierusalime”. Și mai pomenesc odată cuvântul acela al Domnului Hristos:

„Ierusalime, Ierusalime, care ucizi pe prooroci si cu pietre omori pe cei trimisi la tine. De câte ori voit-am să adun pe fiii tăi, cum adună găina puii săi sub aripi, si n-ati voit. De aceea, iată, vi se lasă casa voastră pustie, iar pe Mine nu mă veti mai vedea până ce nu veti zice: Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului!” Deci Domnul Hristos ne ocrotește cum ocrotește găina puii săi sub aripi. E o imagine minunată. Ce puțin ne gândim noi la lucrurile astea! Ce puțin ne gândim noi că Dumnezeu îi tatăl nostru! Ce puțin ne gândim noi că Dumnezeu ne iubeste! Ce puțin tinem noi seamă de învățăturile Domnului Hristos! Ce puțin ne gândim noi că Domnul Hristos si-a jertfit viața, s-a răstignit si si-a vărsat sângele pentru noi! De câte ori ne gândim noi, iubiti credinciosi la sângele Mântuitorului vărsat pe Cruce si pentru noi si pentru mântuirea noastră! Dacă ne-am gândi mai mult, am avea mai mult izvor de fericire, am avea multumire în suflet, nu ne-ar mai fi frică că nu ne primește Dumnezeu, pentru că sigur ne primește Dumnezeu, dacă vrem noi să fim cu Dumnezeu. Si dacă nu vrem nu ne primește că nu ne poate primi, că nu ne simțim noi bine lângă Dumnezeu. Dar Dumnezeu vrea să ne simțim bine lângă El si de aceea credința noastră este mai mult decât orice altceva în lumea aceasta. E credință care mută muntii - munti de răutate din sufletul nostru -, ne face buni, ne face îngăduitori, înțelegători, iertători, ne face binevoitori, ne face să ne aplecăm față de omul de lângă noi, si să fim fericiți din darul lui Dumnezeu. Asta-i lucrarea credinței. Așa zicea Părintele: „Să te depășesti si să te dăruiești” - adică să mă întăresc în credință si apoi să-mi dăruiesc odată cu binele pe care-l fac si inima mea.

Zice undeva sfântul Isaac Sirul că atunci când faci un bine, când dai cuiva ceva, veselia fetei tale să întreacă darul pe care-l dai. Să nu-l cobori pe omul pe care îl ajuti, ci să-l ridici; să-l ridici, să-l cuprinzi în sufletul tău si atunci el face parte din tine, tu faci parte din el si Dumnezeu ne învăluie pe toti.

Să ne gândim la lucruri de felul acesta si să stiti, iubiti credinciosi, că așa vrea Dumnezeu: să fim fericiți, să fim multumiti, să fim cu iubire. Așa ne vrea Dumnezeu. Pentru că El ne iubeste, pentru că El ne primește, pentru că El ne caută, pentru că si noi trebuie să-L căutăm pe El. Si dacă facem așa darul lui Dumnezeu va fi cu noi, binecuvântarea Domnului va fi peste noi, folosul sfintelor slujbe îl vom avea si noi, rugăciunile ne vor face mai buni, mai deschisi pentru Dumnezeu, sfintele taine ne vor ajuta tot mai mult si mai mult, si aceasta mai ales prin înmultirea iubirii. Să înmultim iubirea între noi, să înmultim iubirea dintre noi, să atârnăm cu iubirea noastră de iubirea lui Dumnezeu.

Să ne rugăm să facă Dumnezeu ce nu putem face noi, dar să fim totusi preocupati să ne iubim unii pe alții ca într-un gând să mărturisim, să iubim pe oameni cu iubirea Mântuitorului nostru Iisus Hristos. „Poruncă nouă dau vouă: Să vă iubiti unii pe alții precum si Eu v-am iubit

pe voi” - si fără îndoială că în felul acesta ne vom bucura de cer, ne vom bucura de Dumnezeu, de acum si până-n veac, amin.

Arhimandritul Teofil Părăian de la Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus,

10 septembrie 2000, Cuvântul tinut la un schit din Eparhia Husilor

Euharistia în Ortodoxie

Ce este Euharistia?

Sunt multi dintre cei care aud cuvântul acesta si nu-l înțeleg, fiind un cuvânt teologic, nu unul de circulatie. Euharistie înseamnă multumire. Bineînțeles, când zicem Sfânta Euharistie noi nu zicem de fapt „Sfânta Multumire”. Dar cuvântul acesta se întrebuințează în general cu alt înțeles, si anume de Sfânta Cuminecătură sau Sfânta Împărtășanie. În limba noastră se întrebuințează foarte puțin cuvântul „euharistie”. Cei mai multi nu-l aud niciodată, altii îl aud si-l uită, altii îl aud si nu-l înțeleg. Teologii însă stiu că Sfânta Euharistie este ceea ce înțeleg credinciosii în general prin „Sfânta Cuminecătură” sau „Sfânta Împărtășanie”. De fapt nici aceste cuvinte nu corespund continutului lor. Stim însă că atât prin „Euharistie”, cât si prin „împărtășanie” si „Cuminecătură” noi înțelegem Trupul si Sângele Mântuitorului Iisus Hristos pe care îl primim atunci când ne împărtășim sau despre Care stim că se află pe Masa Sfântului Altar, unde întotdeauna este prezent în chivot, pentru împărtășirea celor care trebuie să se împărtășească grabnic, în special pentru bolnavi, ceilalti credinciosi fiind sfătuiti să se împărtășească la Sfânta Liturghie.

Împărtășire cu Trupul si Sângele Mântuitorului

Cum se poate să existe Trupul si Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos pentru împărtășire? Domnul nostru Iisus Hristos, la Cina cea de Taină - ni se spune în trei din cele patru Sfinte Evanghelii, în Evangheliile sinoptice, de la Matei, Marcu si Luca -, a luat pâine în mâinile Sale, a binecuvântat, a frânt si a dat ucenicilor Săi, zicând: „Luati mâncati, Acesta este Trupul Meu, Care Se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor”. Asa a rămas în conștiinta credinciosilor si în conștiinta Bisericii cuvântul Domnului nostru Iisus Hristos de la Cina cea de Taină. În legătură cu paharul cu vin a zis Domnul Iisus Hristos: „Beti dintru acesta toti, acesta este Sângele Meu, al legii celei noi, care pentru voi si pentru multi se

varsă spre iertarea păcatelor”. Cuvintele acestea le spun preotii la Sfânta Liturghie. Ceea ce înseamnă că Sfânta Liturghie are o legătură cu Cina cea de Taină, în înțelesul că atunci Domnul Iisus Hristos, după mărturiile Sfântului Evanghelist Luca și a Sfântului Apostol Pavel din Epistola I către Corinteni, a zis: „Aceasta să o faceți întru pomenirea Mea”, a statornicit datoria ucenicilor Săi de a face aceasta în continuare, dar și urmasilor lor. Asadar, Sfânta Liturghie este o repetare a Cinei celei de Taină după partea ei euharistică.

Pentru ca ei să se poată împărtăși cu Trupul și Sângele Domnului, trebuie să-L aibă de undeva. Cei de la Cina cea de Taină L-au avut din mâinile Mântuitorului. El n-a zis: Aceasta este pâine care închipuiește Trupul Meu, acesta este un simbol al Trupului Meu, ci a zis: „Acesta este Trupul Meu”. El nu a dat pâine obisnuită, ci a dat pâine euharistică, a dat de fapt Trupul Său sub chipul pâinii. Apoi, luând paharul, a zis: „Beti dintru acesta tot, acesta este Sângele Meu, care se varsă spre iertarea păcatelor”, prin aceasta oferind nu vin, ci chiar Sângele Lui, vin prefăcut în Sângele Lui. Aceasta este credința noastră și învățătura Bisericii. Prin urmare, ceea ce se pune înainte, prescura anume pregătită și vinul amestecat cu apă, anume pregătit, se preface, prin rugăciunile preotilor și ale credinciosilor, în Trupul și Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, în Sfânta Euharistie cu care se pot împărtăși credinciosii.

Trupul și Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos se pomenesc separat, pentru că înfățișează Jertfa Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Care a pomenit separat Trupul și Sângele la Cina cea de Taină, deși ele sunt împreună în alcătuirea umană. Asadar, El n-a făcut altceva decât a arătat că e vorba de Trupul care se jertfește și de Sângele care se varsă spre iertarea păcatelor. Dar nici Sfintii Apostoli la Cina cea de Taină nu s-au împărtășit, nici noi nu ne împărtășim cu Trupul și Sângele Domnului în situația în care era când S-a jertfit, ci cu Trupul și Sângele cu care El a înviat din morți și S-a înălțat la ceruri, bineînțeles acestea cuprinzând în sine Trupul și Sângele cu care Domnul nostru Iisus Hristos S-a răstignit pe Cruce.

Toată lucrarea Sfintei Liturghii are rostul de a realiza în cuprinsul ei posibilitatea de împărtășire a credinciosilor cu Trupul și Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Aceasta se realizează prin rugăciunea preotilor și a credinciosilor, pentru că Liturghia n-o fac numai preotii și nici numai credinciosii, ci o fac împreună. Stim aceasta din faptul că Liturghia este în așa fel alcătuită, încât credinciosii se roagă și ei pentru ceea ce urmează să se realizeze. Preotul zice: „Pentru cinstitele Daruri ce sunt puse înainte, Domnului să ne rugăm”. Eu mă rog pentru cinstitele Daruri, iar voi fiți atenți și luați aminte la aceasta. El zice: „Domnului să ne rugăm” toți credinciosii. Dar nu numai Sfânta Liturghie, ci toate slujbele Bisericii Ortodoxe se fac nu de către preoți singuri, ci de către preoți împreună cu credinciosii. Toți care suntem de față la Slujbe venim ca să slujim, nu ca să privim, ca să auzim ceva. Fiecare slujește la măsura lui: episcopii la măsură de episcopi, preotii la măsură de preoți, diaconii la măsură de diaconi, și apoi credinciosii. Toți trebuie să participe la Sfintele Slujbe cu conștiința că și ei realizează, că și cu partea lor se împlineste ceea ce se urmărește la Sfânta Liturghie, adică

ajungerea la Sfânta Euharistie pentru împărtășire. Noi spunem că aceasta se realizează la epicleză, adică atunci când credinciosii cântă: ♦Pe Tine Te lăudăm♦♦ Atunci preotul se roagă ca cinstitele Daruri ce sunt puse ♦nainte să se prefacă ♦n Trupul si S♦ngele M♦ntuitorului nostru Iisus Hristos. Si anume, după ce preotul se roagă ca Dumnezeu să-L trimită pe Duhul Sf♦nt după cum L-a trimis Apostolilor Săi, ♦ncepe o rugăciune prin care cere de la Dumnezeu Tatăl să-L trimită pe Duhul Sf♦nt ♦peste noi si peste aceste Daruri ce sunt puse ♦nainte♦ si să prefacă p♦inea ♦n Trupul M♦ntuitorului, iar ceea ce este ♦n potir, vinul amestecat cu apă, să prefacă ♦n S♦ngele M♦ntuitorului. ♦n momentul acesta, prin lucrarea Sfintei Treimi, se realizează ceea ce noi dorim să avem spre ♦mpărtășire, adică Trupul si S♦ngele M♦ntuitorului. Dumnezeu Tatăl ♦l trimite pe Duhul Sf♦nt prin care cinstitele Daruri ce sunt puse ♦nainte se prefacă ♦n Trupul si S♦ngele M♦ntuitorului.

E bine să stim si să nu uităm niciodată că Trupul si S♦ngele M♦ntuitorului nu le primim separat de sufletul si de dumnezeirea M♦ntuitorului. Domnul nostru Iisus Hristos este o persoană ♦n două firi: este Dumnezeu adevărat după firea dumnezeiască si este om adevărat după firea omenească. Iar om adevărat ♦nseamnă să ai trup si suflet. C♦nd ne ♦mpărtășim cu Domnul nostru Iisus Hristos, ne ♦mpărtășim de fapt nu cu Trupul si S♦ngele separat, ci cu Trupul si S♦ngele, cu sufletul Lui, cu dumnezeirea Lui, cu El ♦ntreg. Sf♦nta noastră Biserică are cuvinte ♦n care ni se prezintă ♦mpărtășirea credinciosilor ca ceva ce s-a realizat ♦n mod tainic.

♦ntelegerea Tainelor

Noi nu putem ♦ntelege cu firea omenească cum anume p♦inea si vinul se prefacă ♦n Trupul si S♦ngele M♦ntuitorului nostru. La Sf♦nta Liturghie a Sf♦ntului Vasile cel Mare se zice: ♦Punem ♦nainte Ta acestea care ♦nchipuiesc Trupul si S♦ngele M♦ntuitorului♦. Dar cer♦nd noi ca acestea să se prefacă ♦n Trupul si S♦ngele Domnului nostru Iisus Hristos, noi nu mai avem lucruri ♦nchipuitoare, ci ♦l avem chiar pe Domnul nostru Iisus Hristos, cu Trupul Său, cu S♦ngele Său, cu Jertfa Sa, cu ♦nvierea Sa, cu ♦nălțarea Sa la cer, cu mărirea Sa, cu sederea Sa de-a dreapta Tatălui, cu tot ceea ce este El, cu omenirea Sa si cu dumnezeirea Sa. Acestea sunt lucruri mai presus de ♦ntelegerea omului. ♦ntr-o alcătuire de la slujba sărbătorii Nasterii Domnului Iisus Hristos se spune: ♦Taina nu suferă ispitire♦. Degeaba vrei tu să o ♦ntelegi, că nu o poti ♦ntelege. ♦n fata tainei trebuie să te pleci, să te ♦nchini, să stai cu mintea plecată, știind că e ceva mai presus de tine. Dacă vrei cumva să faci o analiză a tainei acesteia, indiferent că e spirituală sau fizică, oric♦t ai ♦ncerca, nu o poti cunoaste, pentru că e mai presus de fire, iar lucrurile mai presus de fire nu le poate ♦ntelege mintea mărginită. De aceea ♦ndeamnă Sf♦nta noastră Biserică: ♦Drepti primind dumnezeistile, sfintele, preacuratele, cerestile, nemuritoarele, de viață

făcătoare, înfricosătoarele lui Hristos Taine, cu vrednicie să mulțumim Domnului. Deci să mulțumim Domnului pentru că am primit cu vrednicie sau să mulțumim cu vrednicie faptul că am primit aceste Taine.

Cele șapte calități ale Sfintelor Taine

Întâi zicem că Sfintele Taine sunt *dumnezești*. Dacă sunt dumnezești, înseamnă că sunt mai presus de fire, că tin de Dumnezeu, nu de om. Sau că Dumnezeu S-a revărsat în ceea ce vedem noi. Ce vedem noi? Pînă și vin. Ce e acolo? Trupul și Sângele Domnului Hristos. Lucrul acesta s-a realizat prin Dumnezeu, dar și prin om: omul care aduce pînă și vinul, omul care se roagă. Este partea omului, dar este și partea Domnului. Este ca la creșterea grîului: muncește și omul, binecuvîntează și Domnul. Nu poate omul să realizeze grîul, ci acesta se realizează de la sine, prin puterea lui Dumnezeu, datorită și muncii omului. Așa este și la Sfînta Cuminecătură. Trupul și Sângele Domnului se realizează prin lucrarea omului ca rugător, prin lucrarea omului ca muncitor. Pentru a avea pe masă pînă care să se prefacă în Euharistie, trebuie să muncești. Nu o iei de undeva, ci o realizezi împreună cu Dumnezeu. Acestea sunt șapte Tale dintru ale Tale. Adică pînă și vinul sunt dintru ale lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu ni le dă, și I le aducem lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu să ni le dea înapoi altfel decît I le-am dat noi lui Dumnezeu. Ni le dă prefăcute în Trupul și Sângele Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, unite cu sufletul Său, unite cu dumnezeirea Sa.

Deci ele sunt dumnezești, iar dacă sunt dumnezești, sunt *sfinte*, adică sunt mai presus de ceruri. Ele sunt luate cumva din comun, din obisnuit, și puse separat pentru Dumnezeu, sunt atinse de Dumnezeu.

Bineînțeles că dacă sunt sfinte, sunt *preacurate*. Ele nu pot fi întinate, nu pot avea ceva din întinăciune, ci numai din curăție.

Astfel ele sunt și *ceresti*, cum cerească este Liturghia, cum ceresti sunt Sfintele Slujbe, cum ceresc este locasul în care se realizează toate acestea, biserica fiind cerul de pe pămînt.

Tainele sunt *nemuritoare*, adică ele nu se nimicesc, ci rămîn continuu. Noi nu ne putem închipui, de pildă, că împărtășindu-ne cu Sfintele Taine, ele se sfîrșesc. Nici în întelesul că ne-am împărtășit cu El și de la o vreme nu mai este, și nici în întelesul că intrînd în noi, acestea cumva dispar. Nu, ci dumnezeistile Taine rămîn. Cum e Mîntuitorul de vesnic, așa rămîn și ele de vesnice, în noi sau în afară de noi. Dacă suntem nevrednici, atunci nu rămîn în noi, dar ele nu se pot nimici, nu se pot strica, ci rămîn în continuare în vesnicie. Deci fiecare Sfîntă Liturghie are rezonanță în vesnicie. Fiecare Sfîntă Liturghie este o slujbă care nu se sfîrșește cînd se sfîrșește, ci efectele ei rămîn în vesnicie, în credincios sau în afară de credincios.

Sfintele Taine sunt si *de viață făcătoare*, adică Trupul si Sangele Mntuitorului nostru Iisus Hristos din Sfnta Euharistie au darul de a aduce viaa, de a nmulti viaa, de a da putere, asa cum hrana pe care o mncm pentru existenta noastr fizic are lucrarea ei si fră ea nu se poate. Tot asa si Sfnta mpărtășanie are darul de a aduce n sufletul nostru puteri dătătoare de viață din viaa Mntuitorului. Stiti că Domnul Hristos a spus că cel ce mncă Trupul Lui si bea Sangele Lui are viață ntru El. Iudeii se certau pentru cuvintele acestea, pentru că nu le ntelegeau si ziceau: Cum poate El să ne dea Trupul Său să-l mncm? Sunt niste taine, niste lucruri pe care Domnul nostru Iisus Hristos nici nu ni le-a explicat, pentru că nu se pot explica. Se pot crede, se pot primi, dar nu se pot explica. Domnul numai a afirmat ncă o dată si ncă o dată că oamenii trebuie să se mpărtășească pentru a avea viață din viaa Lui, din pinea pe care o dă El, din vinul pe care l dă El, din hrana si băutura pe care le dă El si pe care nu le poate da nimeni altul. Noi nu o să putem ntelege niciodată puterea iubitoare a Mntuitorului nostru Iisus Hristos cnd le-a dat ucenicilor Săi posibilitatea să se unească cu El nsusi, nu numai prin cuvntul Lui, nu numai prin gndul la El, ci prin intrarea Mntuitorului nostru n noi nsine. Sfintele Taine mai sunt si *enfricosătoare*. Cuvntul acesta nu vrea să spună că aceste Taine ne dau o frică, ne copleșesc, enfricosndu-ne, ci că sunt uimitoare, adică de necuprins, de nepătruns. Ne uimim n fata lor, n fata Mntuitorului. De altfel, ntre cele sapte Sfinte Taine, Taina Euharistiei este cea mai taină. La fiecare vedem ceva: apa, mirul, dar la Taina Euharistiei nu vedem ce vedem, vedem ce nu vedem. Adică nu vedem pine si vin, ci vedem Trupul si Sangele Mntuitorului nostru Iisus Hristos.

Despre nevrednicie

Dacă Sfintele Taine sunt asa de uimitoare, de enfricosătoare, de nalte, de departe de noi, asa de neatins si de nepătruns, atunci mai putem noi să ne mpărtășim cu Trupul si Sangele Domnului nostru Iisus Hristos? Noi, ăștia nevrednici, care ne socotim nevrednici si care oricum suntem nevrednici; oricum suntem mai prejos de Taine. Răspunsul ni-l dă Domnul Hristos, Care ne-a dat Tainele. El n-a dat Tainele pentru ngeri, ci pentru oameni. Gnditi-vă, de pildă, că doi dintre cei care s-au mpărtășit la Cina cea de Taină cu Trupul si Sangele Mntuitorului au făcut lucruri care nu tin de o viață superioară: Iuda cel mpărtășit L-a vndut si Petru cel mpărtășit a zis că nu-L cunoaste. Domnul Hristos, cnd le-a dat Tainele acestea, n-a stiut ce urmează? A stiut.

Nouă, nevrednicilor, ne-a dat Trupul si Sangele Său, nu vrednicilor. E adevărat că noi trebuie să căutăm, să ne silim pentru o vrednicie la care niciodată nu putem ajunge. Dacă așteptăm vrednicia, nu ne mai mpărtășim niciodată, pentru că niciodată nu suntem vrednici. Dar Domnul Hristos ne face vrednici. Cum zic copiii n rugăciunea către ngerul păzitor: Eu sunt mic, tu fă-mă mare; eu sunt slab, tu fă-mă tare, asa putem spune si noi

În fața Domnului Hristos: Doamne, știu că sunt nevrednic, știu că dacă ar fi după vrednicia mea nu ar trebui să mă împărtășesc niciodată în viață, nici înainte de moarte. Dar: Eu sunt mic, tu fă-mă mare. Adică: Doamne, Tu ai putere să mă faci vrednic, fă-mă vrednic. Și să știți că Domnul Hristos ne face vrednici. Dacă noi avem mărturia Scripturii că Dumnezeu este iubire, apoi iubirea se împărtășește, se revărsă, dă din sine, ridică, Îl face mare pe cel mic, așa cum și noi, când avem iubire, facem lucrul acesta. Gândiți-vă, de exemplu, când avem în față un copil, ori ne aplecăm la el, ne facem mici ca el, ori Îl ridicăm în brațe. Astfel și Dumnezeu ne-a dat Sfintele Taine pentru că ne iubeste și vrea să ne ferească. Nu vrea să ne osândească. Dar ele ne pot fi și spre osândă atunci când vrem să rămânem nevrednici, când le primim ca să ne fălăm, când vrem să facem niste lucruri care nu tin de ele. Dar când îți recunoști nevrednicia și când spui: dintre păcătoși cel dintâi sunt eu și te duci totuși să te împărtășești, te împărtășești ca să nu mai fii cel dintâi dintre păcătoși sau să nu mai fii păcătos. Sfânta împărtășanie să aibă putere atât de mare, încât să se vadă puterea Mântuitorului în noi, nu nevrednicia noastră. Atunci când fiul risipitor s-a întors acasă și tatăl lui i-a făcut ospăț și l-a primit, dacă el zicea că este nevrednic, toată veselie aceea n-ar mai fi avut nici un rost. Or, el s-a încadrat dintr-o dată în veselia pe care a făcut-o tatăl său. Așa este și cu împărtășirea. Așa nevrednici cum suntem, ne mărturisim păcatele, primim iertarea păcatelor și ne apropiem de Domnul Hristos așa cum suntem. Nici nu ne mai gândim că suntem vrednici sau că suntem nevrednici, ci ne apropiem pentru că nu vrem să refuzăm ceea ce ne dă Domnul Hristos.

El ne dă Trupul și Sângele Său ca să ne mântuim, să ne ajute, nu ca o recompensă. Sfintele Taine nu sunt o răsplată pentru binele făcut de noi, ci sunt un dar al iubirii lui Dumnezeu. Dumnezeu Se revărsă către noi, iar noi Îl primim și nu Îl refuzăm. Îi mulțumim Lui pentru toate acestea. Apoi avem conștiința că toate acestea intră în mădularele noastre, în rărunchi și în inimă. În rugăciunea a treia de mulțumire după împărtășire spunem cuvintele acestea: Intră în alcătuirea mădularelor mele, în rărunchi și în inimă, adică în toată existența mea. Intră, Doamne, răspândește-te, să curgi și tu cum curge sângele nostru. Cum se alcătuiește hrana noastră pământească pentru existența noastră, așa să se alcătuiască și Trupul Tău.

Dacă citim aceste rugăciuni ca niste lucruri exterioare, de regulă, sigur că n-o să înțelegem niciodată bucuria împărtășirii. Dar dacă ne gândim la ele, le purtăm în minte, atunci ele devin niste lucruri prin care trăim, prin care ne depășim pe noi însine.

Vin credincioși și întreabă dacă nu se împărtășesc cu osândă. Ei, asta o știe conștiința fiecăruia. Dacă ești curat la suflet și sincer în ceea ce faci, în ceea ce dorești, poți să fii sigur că Dumnezeu te primește și intră în alcătuirea mădularelor tale și îți schimbă viața.

Dacă o face cineva numai așa, ca să fie văzut că s-a mai împărtășit o dată, nu-i poate folosi și într-un fel e spre osândă. Însă Dumnezeu știe când e spre osândă, când e spre bine. Noi simțim însă prezenta Mântuitorului în noi. Și apoi avem ajutorul Maicii Domnului, căreia îi mulțumim, căci prin ea Dumnezeu a avut trup și s-a născut și am primit posibilitatea de a ne împărtăși cu dumnezeieștile Taine.

Împărtășirea deasă sau rară

Eu sunt pentru împărtășire deasă, nu pentru împărtășire o dată pe an. Eu nici nu cred în credința aceluia care se împărtășește o dată pe an. De ce, dacă ai posibilitatea să te împărtășești des, să te împărtășești rar? Zice cineva: pentru păcatele mele. Să nu vă închipuiți că cei care se împărtășesc rar se împărtășesc mai bine decât cei care se împărtășesc des, deoarece nu stau tot timpul să se pregătească. Tot înainte de împărtășire se pregătesc și ei, și atunci ce rost are să lăși să treacă pe lângă tine. Adică Domnul Hristos vrea să-ți dea și tu nu vrei. Sfânta noastră Biserică de aceea face Liturghie, ca să se împărtășească credincioșii. Nu ca să se împărtășească numai preoții, iar credincioșii să se împărtășească în Postul Pastelui, de pildă.

Dar eu nici nu trag de oameni să se împărtășească des, pentru că nu-i pot convinge să se spovedească des. Dacă oamenii sunt nepăsători față de lucrurile lui Dumnezeu, eu nu pot să-i înghesui la acestea, până când ajung ei să dorească. Dar cine ajunge să dorească, acela să nu aibă ezitări că, vai de mine, n-au trecut șase săptămâni. E mai pregătit după șase săptămâni? Nu-i mai pregătit decât dacă s-ar împărtăși a doua sau a treia zi sau peste o săptămână. Mai demult, oamenii se împărtășeau mai des, mai ales în primele veacuri. Și Sfântul Ioan Gură de Aur îi îndeamnă pe oameni să se împărtășească mai des, căci deja de pe vremea lui s-a slăbit dorința și gândul de împărtășire mai deasă. Pe un om nepăsător nu îl poți îndemna să se împărtășească. Pe el îl îndemni să se spovedească, iar după aceea și să se împărtășească.

Oamenii care au îngăduință de la duhovnic s-ar putea împărtăși la fiecare Sfântă Liturghie. De ce acum, în vremea Sfântului Post, sunt Liturghiile ale Darurilor mai înainte sfintite? Pentru că credincioșii doreau să se împărtășească mai des decât să mănânce și duminică. E adevărat că aceasta depinde foarte mult și de duhovnic, dar să știți că și duhovnicii sunt cu gânduri felurite. Sunt unii care nu te lasă să te împărtășești. Eu nu știu cum vin ei la împărtășire, dacă pe credincioși nu îi lasă.

Să ne silim cu toții să înțelegem lucrurile acestea la măsurile la care le putem înțelege. Să ne depășim și în înțelegerea valorii acestor Daruri prin care ne unim cu Domnul Hristos,

prin care vine în noi, se alcătuiește în inimile noastre, devenindu-ne mai intim decât ne suntem noi înșine.

Despre trezvie

Trezvia este o stare sufletească comparată cu starea pe care o are omul când nu doarme, starea de priveghere. Cuvântul *trezvie* îl găsim în special în volumul IV al Filocaliei și se referă la starea omului care nu doarme. Este altceva decât somnul; este priveghere, luare aminte, așa cum cel treaz ȋtie ce se ȋntȋmplă cu sine și ȋn jurul lui. Trezvia are darul de a pune ȋn evidență ȋn special gândurile, ȋnclinările. Este o supraveghere de noi înșine, este starea ȋn care putem să acționăm asupra ȋntregii noastre vieți ulterioare.

Trezvia este ȋn principal luare aminte la noi înșine, la cele ce se petrec ȋn interiorul nostru, la gândurile care ne asaltează, este luare aminte la sugestiile care ne vin, la consecințele lecturilor pe care le facem. Ea se manifestă și prin paza minții, ȋn sensul că luarea aminte se face pentru păzirea minții, pentru ȋnlăturarea din minte a ceea ce este negativ, pentru neprimirea ȋn minte și necontinuarea ȋn conștiință a lucrurilor care sunt aducătoare de neliniște, care duc la dezorientare și devieri.

Domnul Hristos le-a spus ucenicilor Săi: privegheați și vă rugați ca să nu intrați ȋn ispită. Privegherea și rugăciunea sunt două acțiuni ale sufletului ȋn vederea limpezirii minții, a ȋnlăturării influențelor neodihnitoare și obositoare. ȋn Sfânta Scriptură sunt multe locuri ȋn care suntem chemați la priveghere, respectiv la trezvie, la luare aminte, la cercetarea de noi înșine. ȋla aminte la tine însuși, Privegheați, că nu ȋtiți ziua, nici ceasul când va veni Fiul Omului, Privegheați și vă rugați ca să nu intrați ȋn ispită sunt cuvinte ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos. La fel, Sfântul Apostol Pavel ȋndeamnă la cercetarea de noi înșine ȋn Epistola către Corinteni: Luați aminte dacă sunteți ȋn credință, ȋn Epistola către Tesaloniceni, unde vorbește despre a doua venire a Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Căutând ȋn locuri paralele la aceste texte, putem găsi și altele ȋndemnătoare la trezvie.

Nu se recomandă luarea aminte la păcate în mod special, doar la faptul că ești păcătos.

Trezvia poate fi dobândită prin silință. Știind că ea înșiși este de folos, te silești să fii cu luare aminte, căci toată această stare de trezvie se reduce la luare aminte, la concentrare, la paza minții.

Toate lucrurile bune care se pot realiza în viața omului înșiși au temeiul în luarea aminte. Trezvia este începutul a tot binele, începutul orientării spre bine. Ea este aducătoare de preocupări mai înalte și în felul acesta chiar și temelie a îndumnezeirii, deși îndumnezeirea nu este o lucrare din partea omului, ci o lucrare dinspre Dumnezeu spre om.

Cred că toate lucrurile acestea se fac ca să se creeze o atmosferă. Dacă ele pot aduce o slăbire nu știm noi foarte bine. Ceea ce știm este că e bine să fim angajați pentru lucrurile superioare printr-o viață cât mai controlată și prin cercetarea de noi înșine, prin rugăciunea care ne pune în legătură cu Dumnezeu, căci toată darea cea bună și tot darul cel desvârșit în cele din urmă sunt de la Dumnezeu, cum spunem în rugăciunea amvonului. Facem ce putem și facem pentru a ne limpezi mintea și a avea cât mai multă considerație față de ceea ce ne oferă Dumnezeu, în special față de unirea cu trupul și sîngele Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, respectiv cu Domnul Hristos.

Arhimandritul Tefil Părian,

Mînstirea Brîncoveanu de la Sîmbăta de Sus (text publicat în Epifania)

Părintele Serafim de la Sîmbăta

(1912-1990)

Sfîntul Ioan cel care a scris *Scara*, în cuvîntul despre ascultare (cuvîntul 4), pomenind de niste călugări dintr-o mănăstire la care și era luarea aminte, spunea că erau blînzii, binevoitori și veseli. Așa a fost și Părintele Serafim. A fost blînd, de o blîndete care impunea respect. Avea o blîndete care aducea aminte de Domnul Hristos, Cel ce a zis: *Învățați-vă de la Mine, că sunt blînd și smerit cu inima*. Și Părintele Serafim era blînd și smerit. Am zis odată către Părintele Serafim: *Părinte, noi vă ținem pe sfîntia voastră ca pe un sfînt*. La aceasta, Părintele a răspuns: *Mă, te bat*. Eu am zis mai departe: *Da, Părinte, noi vă ținem (considerăm) ca sfînt*. Părintele Serafim a zis în

continuare: ♦Mă, vrei să te bat?♦ Atunci eu am ♦ntrebat: ♦Dar ce sunteți?♦ El a răspuns: ♦Sunt un amăr♦t de păcătos♦. Si, bine♦nteles, dacă l-am ♦ntrebat ce păcate face, nu mi-a putut spune vreun păcat al lui, pentru că nu făcea păcate. Ar putea surprinde pe cineva afirmatia mea, că Părintele Serafim nu făcea păcate. Eu sunt convins de aceasta, ♦n sensul că ♦l stiu pe Părintele Serafim bine intentionat, evlavios si hotăr♦t pentru cele bune. C♦nd spun că ♦nu făcea păcate♦, nu mă g♦ndesc că n-ar fi putut avea nici o ♦ntrelăsare, ci că nu făcea nici un rău cu deplină vointă si stiintă, căci asta ♦nseamnă păcatul. Era bun, ca acel părinte din Pateric despre care se spunea că ♦din multa bunătate nu mai stia ce este răutatea♦. Asa era Părintele Serafim, de o bunătate si de o bl♦ndete incontestabile. Nici dusmanii lui - dacă ar fi avut vreun dusman - nu puteau să-i găsească vreun cusur. Era cam neluător aminte la lumea aceasta si asta ar fi putut să-i facă pe unii să-l neglijeze si să-l ocolească ori să spună că n-a avut si calități care să-l impună ♦n fata celor care numai la asa ceva se g♦ndesc. Dar asta nu ♦nseamnă că cele pe care le-a avut si le-a vădit n-ar fi destule si ♦ndestulătoare.

Fiind bun si bl♦nd, evident că Părintele Serafim era si binevoitor. Se bucura de succesele celor din jurul său. Mie ♦mi spunea: ♦Copile, eu mă bucur de succesele tale cum mă bucur de succesele mele♦. Un om binevoitor nici nu poate să facă altfel. Binele altora este si binele nostru, mai ales atunci c♦nd si noi contribuim la binele lor.

♦n sf♦rsit, cine l-a cunoscut mai de aproape pe Părintele Serafim stie că a fost un om vesel. Veselia Părintelui Serafim se manifesta ♦n toate ale sale: ♦n privire, ♦n z♦mbet, ♦n r♦s, ♦n fata senină, ♦n atitudini. R♦dea cu poftă de fiecare dată c♦nd se ivea o situatie, o ocazie care prilejuia r♦sul. N-avea nici o retinere ♦n privinta aceasta. Totul pornea dinăuntru, din inima sa senină si veselă. Spunea cu plăcere glume prin care ne ♦nveselea pe toti. Desi le auzeam de multe ori, ne bucuram totdeauna de Părintele Serafim cel vesel si de glumele spuse de el. ♦mi amintesc de c♦teva, care bag de seamă că le plac la toti. Cea mai faină este cea cu balmosul. Spunea Părintele că s-a dus odată un cetățean la st♦nă si ciobanii tocmai făcuseră balmos - un fel de mămăligă cu zăr si cu unt - si i-au oferit si celui venit la ei. El ♦nsă zicea că nu-i place, că nu vrea să măn♦nce. Si atunci ciobanii au zis: ♦Mă, tineti-l doi si dati-i unu♦. Si ei au făcut asa. Omul, c♦nd a văzut c♦t de bun e balmosul, a zis: ♦Acum schimbati-vă. Tineti-mă unu si dati-mi doi♦.

Ne mai spunea Părintele Serafim că, pe c♦nd era student la Teologie, un coleg a venit de acasă si a adus cu el si niste vin si a zis către un prieten al lui: ♦Hai la dulap, să-ti dau niste vin♦. Dar c♦nd au ajuns la dulap, a zis: ♦Stii ceva? M-am socotit să nu-ti mai dau♦. Bine♦nteles că p♦nă la urmă i-a dat vin. Dar e faină interventia aceasta: ♦M-am socotit să nu-ti mai dau♦. Ne veseleam si c♦nd zicea sau c♦nd ziceam si noi, ♦nvățati de Părintele

Serafim, o vorbă din satul lui: ♦ Dacă ar fi făină, precum nu-i slănină - ce mai apă bună de plăcinte!!! ♦

Asa a fost Părintele Serafim: bl ♦ nd, binevoitor si vesel. Să-l urmăm.

Părintele Serafim - odihnitor de oameni

♦ n cuv ♦ ntarea pe care am tinut-o c ♦ nd Părintele Serafim a trecut la cele vesnice, la ♦ nmorm ♦ ntarea lui, am făcut o legătură ♦ ntre Părintele Serafim si Sf ♦ ntul Filimon din Colose, pe care Sf ♦ ntul Apostol Pavel ♦ l stia ca odihnitor de oameni, căci i-a scris: ♦ Inimile sfintilor, frate, s-au odihnit ♦ n tine ♦ . Si mai departe: ♦ Odihneste ♦ n Hristos inima ♦ .

Pe Sf ♦ ntul Filimon, ca odihnitor de oameni, ♦ l stiu din Epistola Sf ♦ ntului Apostol Pavel, dar pe Părintele Serafim, odihnitor de oameni, ♦ l stiu din realitatea vietii. Am vietuit ♦ mpreună cu Părintele Serafim vreme de treizeci si sapte de ani si asa l-am cunoscut: ♦ odihnitor de oameni ♦ . N-a fost nimic fortat ♦ n apropierea pe care am făcut-o ♦ ntre Părintele Serafim si Sf ♦ ntul Filimon, si unul si altul fiind odihnitori de oameni.

Mărturii despre Părintele Serafim

Despre Părintele Serafim pot da mărturie toti cei care l-au cunoscut mai de aproape. Unii retin cu bucurie căldura suflutească cu care i-a ♦ nt ♦ mpinat, i-a primit si i-a ajutat. Altii stiu că Părintele Serafim a fost bl ♦ nd si binevoitor. Nu l-au uitat pe Părintele Serafim cei ce au fost m ♦ ng ♦ iati de el la vreme de necaz. ♦ l au la evlavie pe Părintele Serafim cei ce i-au cunoscut veselia, izvor ♦ tă din credință si pe care o manifesta ♦ n chip statornic. Unii ♦ l stiu ca om al rugăciunii. Cineva spunea cu mirare si cu admiratie: ♦ De c ♦ te ori intri la Părintele Serafim ♦ n chilie, totdeauna ♦ l vezi cu patrafirul, totdeauna ♦ l găsesti la rugăciune ♦ .

Mai mult dec ♦ t altii, despre Părintele Serafim dau mărturie eu ♦ nsumi, care l-am cunoscut ♦ n anul 1942 si de care m-am legat sufleteste de la prima noastră ♦ nt ♦ lnire. L-am regăsit la mănăstire, ♦ n anul 1949, c ♦ nd a fost a doua venire a mea la S ♦ mbăta. L-am mai ♦ nt ♦ lnit ♦ n vremea anilor mei de studentie, c ♦ nd ♦ mi petreceam, la Mănăstirea Br ♦ ncoveanu, zile de vacanță. De la 1 aprilie 1953 m-am ♦ ncadrat si eu ♦ n m ♦ năstirea ♦ n care vietuia Părintele Serafim si am fost ♦ mpreună vietuitori p ♦ nă la moartea lui. ♦ n această vreme si mai ales la ♦ nceput, Părintele Serafim m-a ajutat ♦ n mod special, citindu-mi si dict ♦ ndu-mi cărți ♦ ntregi, pe care eu le-am transcris ♦ n braille, ca să-mi fie accesibile - eu fiind nevăzător. ♦ mi amintesc, ♦ n această privință, c ♦ teva repere. ♦ nainte de

tunderea mea ♦n monahism, Părintele Serafim a ținut să-mi citească o mică lucrare, scrisă de Arseniev, intitulată *Biserica Răsăriteană*. Această lucrare mi-a făcut mare bucurie. Părintele mi-a atras atenția asupra unui articol, scris de profesorul Teodor M. Popescu, cu titlul Sfintii Trei Ierarhi ♦n slujba Bisericii. Părintele Serafim mi-a citit acest articol, pe care apoi mi l-a și dictat.

N-am să uit niciodată bucuria pe care am avut-o c♦nd Părintele Serafim mi-a citit al doilea imn din *Imnele dragostei* de Sf♦ntul Simeon Noul Teolog, ♦n versificatia Maicii Teodosia Latcu. ♦mi stăruie și acum ♦n suflet bucuria pe care am avut-o c♦nd Părintele Serafim mi-a citit prima dată cuv♦ntul al 72-lea din scrierile Sf♦ntului Isaac Sirul. Mi-a mai citit Părintele Serafim și alte multe articole din revistele bisericești, dintre care am ascultat cu uimire cuv♦ntul ținut de profesorul Teodor M. Popescu la o aniversare oarecare a scriitorului Gala Galaction. Părintele Serafim mi-a citit și mi-a dictat multe texte din *Filocalie*, din cărțile de slujbă, din *Proloage* etc.

Toate acestea ♦l țin prezent pe Părintele Serafim și ♦l fac lucrător ♦n viața mea și după ce a trecut din lumea aceasta. Dumnezeu să-i primească ostenele făcute pentru mine, pentru binele meu, pentru succesele mele, despre care spunea că se bucură de ele cum se bucură de succesele lui.

La cele de mai sus adaug și o constatare: constatarea că prietenii Părintelui Serafim erau și prietenii mei, iar prietenii mei erau și prietenii Părintelui Serafim. Ei ne priveau ♦ntotdeauna ♦mpreună. ♦mi amintesc de un mod de adresare pe care ♦l avea o credincioasă, care ne trimitea la am♦ndoi aceeasi scrisoare și care scria, drept titlu, ♦Bunii nostri Părinți Serafim și Teofil♦.

Părintele Serafim - ♦un om de care s-au bucurat oamenii♦

Am lăsat la urmă cuv♦ntul cel mai cuprinzător, cel mai important și cel mai reprezentativ ♦n raport cu Părintele Serafim, anume cuv♦ntul că ♦Părintele Serafim a fost un om de care s-au bucurat oamenii♦. Asta spune tot despre Părintele Serafim. C♦nd spui că ♦Părintele Serafim a fost un om de care s-au bucurat oamenii♦ nu mai trebuie adăugat nimic. Asa-l știu totii care s-au bucurat de ♦nt♦lnirile cu el, marcate de ♦Bine ați venit la noi♦, ♦Mă bucur că sunteți cu noi♦ sau de ♦O, bată-te norocul! Să te ocărăsc frumos♦. Ca om al bucuriei și ca prilejuitor de bucurie ♦l știu totii ♦și amintesc de Părintele Serafim, ca m♦ng♦ietor și iertător la spovedanie. Ca ♦om de care s-au bucurat oamenii♦ ♦l au ♦n amintire totii aceia care au venit ♦n legătură cu Părintele Serafim, i-au ascultat cuv♦ntul și sfatul și au plecat din fața lui cu sufletul ♦mbogățit, că s-au ♦nt♦lnit cu ♦un om de care s-au bucurat oamenii♦.

Cuv♦nt de ♦ncheiere

Cea mai firească întrebare în legătură cu Părintele Serafim, pe care si-o poate pune oricine ar dori să fie ca el, este întrebarea: Oare prin ce osteneală ar putea cineva să ajungă să fie ca Părintele Serafim? Oare prin ce osteneală a ajuns Părintele Serafim să fie așa cum l-am cunoscut, așa cum îl stim? Întrebarea aceasta am pus-o eu cândva, într-un cerc adunat spontan în jurul meu la școala teologică din Sibiu, fiind atunci de față și Părintele Profesor Dumitru Călugăr. Întrebarea mea era atunci în legătură cu un alt om vrednic de pomenire și care mie mi s-a așezat la inimă, pentru buna lui alcătuire sufletească după Dumnezeu. Este vorba de Episcopul Vicar, de atunci, al Arhiepiscopiei Sibiului, pe nume Teodor Scorobet. Nu știu cum a venit vorba de el și eu am zis: Oare prin ce osteneală a ajuns Prea Sfintitul Teodor la așezarea sufletească pe care o are? La aceasta, Părintele Profesor Dumitru Călugăr - om vesel și glumet - a răspuns: Prin osteneala lui Dumnezeu, că așa l-a lăsat Dumnezeu. Cred că la fel se poate spune și despre Părintele Serafim: a fost un om lăsat de Dumnezeu, spre bucuria multora. Să-l urmăm!

Arhimandritul Teofil Părăian, Mănăstirea Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus

Despre ascultare

interviu cu Părintele Teofil realizat de Sabin Vodă

Sabin Vodă: Părinte, este ascultarea o poruncă dumnezeiască? Ce a însemnat pentru primii oameni, Adam și Eva?

Părintele Teofil: Ascultarea este o virtute care are în vedere poruncă lui Dumnezeu. Ascultarea urmează totdeauna după poruncă, urmează totdeauna după o îndrumare, deci ascultarea e determinată de ceea ce vrea Dumnezeu când e vorba de raportarea sufletului omului la Dumnezeu. Atunci e vorba și de o poruncă, de un îndemn, de un sfat, de o îndrumare pe care o dă Dumnezeu, iar ascultarea e conformarea cu ceea ce vrea Dumnezeu. Deci ascultarea urmează totdeauna după o poruncă, totdeauna după îndemn, totdeauna după sfat și în cazul în care nu se ține seama de acestea, atunci cel care nu ține seama de acestea nu este în ascultare ci în neascultare, în neluare aminte față de ceea ce i se cere.

S.V.: Vă întrebam ce a însemnat pentru primii oameni, Adam și Eva?

Părintele Teofil: Se consideră că păcatul pe care l-au făcut protopărinții neamului omenesc este neascultarea. Adică indiferent ce anume nu au ascultat, păcatul în sine este neconformarea cu ceea ce Dumnezeu le-a cerut primilor oameni.

S.V.: Care era porunca expresă?

Părintele Teofil: Porunca era să nu mănânce dintr-un anumit pom din grădina raiului. Ori ei n-au ținut seama de aceasta și astfel s-au făcut neascultători față de ceea ce le-a cerut Dumnezeu; și în felul acesta s-au abătut de la bine la rău, au intrat în neascultare când de fapt erau datori cu ascultarea.

S.V.: Care sunt consecințele teologice și ontologice ale acestei prime neascultări.

Părintele Teofil: Toate urmările nefaste pentru om: împuinarea credinței, împuinarea puterilor sufletești, împuinarea gândurilor bune, neorânduiala din ființa omenească; în ce privește raportul dintre om și Dumnezeu: necazurile care au venit peste oameni ca un fel de trezire la realitate, ca un fel de memento în ce privește gândul la Dumnezeu și toate acestea au fost urmările neascultării.

S.V.: Avem nenumărate mărturii în Scriptură, începând cu întâia poruncă dată primilor oameni, dar mai sunt și alte mărturii, din Vechiul Testament. Ce mărturii ne puteți da de porunca ascultării?

Părintele Teofil: De fapt Dumnezeu a cerut omului totdeauna ascultare. Dumnezeu conduce și omul se lasă condus, și toate câte i s-au poruncit omului spre înaintarea în bine sunt lucruri care țin de ascultare și toate câte nu sunt în conformitate cu ceea ce-i cere Dumnezeu omului sunt lucruri care țin de neascultare. De exemplu: Avraam a fost îndrumat de Dumnezeu să plece din tinutul în care se găsea într-o țară străină; el a ascultat, a împlinit voia lui Dumnezeu și prin aceasta a ajuns la înaintarea în viața spirituală. Noe la fel. Iar cei ce n-au ascultat de Dumnezeu au fost în deviere de la bine și au suferit consecințele: de exemplu cetățile Sodoma și Gomora, care au fost împotriva voii lui Dumnezeu și care au adus consecințele distrugerii acelor cetăți. Bineînțeles, în decursul istoriei au fost multe exemple de ascultare și neascultare, după cazurile pe care le cunoaștem din Vechiul Testament, iar în Noul Testament știm sigur că Domnul Hristos a ținut să î se îplinească voia când, la spălarea picioarelor i s-a spus Sfântului Apostol Petru: "Dacă nu te voi spăla, nu ai parte de Mine". Condiția urmării Domnului Hristos este ascultarea de El.

S.V.: Da. Și chiar Fiul lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, a fost cel care a ascultat. E cutremurătoare acea mărturie din epistola Sfântului Apostol Pavel către filipeni!

Părintele Teofil: Da și "S-a făcut ascultător până la moarte". Deci în cuvintele acestea se arată și ascultarea Domnului Hristos și răsplata ascultării. De fapt Domnul Hristos a arătat

În firea omenească comportarea pe care trebuie să o aibă fiecare credincios raportându-se la Dumnezeu: "n-am venit să fac voia Mea, ci voia Tatălui care m-a trimis pe Mine". "Nu voia Mea, ci voia Ta să se împlinească". Sunt cuvinte scrise în Evanghelie și pe care le stim noi din Evanghelie ca rostite de Domnul Hristos.

S.V.: Nu mai puțin ascultătoare a fost și Maica Domnului. As vrea să comentati puțin acest răspuns: "Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău".

Părintele Teofil: Prin aceasta Maica Domnului s-a arătat disponibilă pentru ceea ce a vrut Dumnezeu să realizeze prin ea. Adică s-a învoit la ceea ce i-a cerut Dumnezeu să-L nască pe Mântuitorul lumii, a primit tot ceea ce tine de această situație, de a-L purta pînă la naștere și de a-L naște pe Mântuitorul.

S.V.: Având aceste mărturii din Sfânta Scriptură și Scriptura fiind alcătuită de Biserică, în Biserică se continuă această ascultare. Ce înseamnă această ascultare în Biserica Ortodoxă?

Părintele Teofil: Biserica este mediul de mîntuire al credincioșilor. de fapt noi ajungem la Scriptură prin intermediul Bisericii, care a arătat care anume cărți sunt inspirate, din care cărți erau în vremea primelor secole, ea a alcătuit canonul Noului Testament, și toate aceste cărți cuprind voia lui Dumnezeu expres arătată omului. deci Scriptura se interpretează de către Biserică. Biserica are învățătura ei în legătură cu Scriptura și prin aceea că a alcătuit canonul Noului Testament și prin aceea că propovăduiește, răspunde Evanghelia, învățătura creștină în general și prin aceea că interpretează Scriptura. Noi nu ne ținem de Scriptură, ci Scriptura o primim prin intermediul Bisericii, așa că norma credinței noastre este învățătura Bisericii, ceea ce învață Biserica despre adevărurile care sunt cuprinse în Sfânta Scriptură. Altfel ar exista posibilitatea de deviere de la adevăr, de a interpreta adevărul Scripturii în diferite feluri. Or, Biserica vine și spune punctul de vedere, așa că ascultarea nu e directă de Scriptură, deși nu exclude Scriptura, ci e ascultare directă de învățătura Bisericii, care e neinterpretabilă.

S.V.: Noi în Biserică avem ierarhie. Putem spune că există o ascultare în sensul ierarhiei, plecînd de la mirean, preot pînă la ierarhi?

Părintele Teofil: Da, există. Biserica noastră este o Biserică cu preotie și preotii sunt puși de Dumnezeu, care e bine să fie luți în considerare, respectați și prin aceea că li se împlinește cuvîntul prin ascultarea dată de credincioși. Abaterea de la ascultarea dată de ierarhie este abaterea de la ascultarea lui Dumnezeu, fiindcă în general preotii sunt oamenii lui Dumnezeu, puși de Dumnezeu spre a-i învăța pe credincioși. De aceea, au autoritate în Biserică și credincioșii sunt datori cu ascultare față de îndrumările lor.

S.V.: Cum se poate manifesta un ierarh astfel încât poporul să-l asculte? Și în ce sens?
Doar în ceea ce privește învățătura de credință, sau poate ierarhul să mai dea și alte îndrumări poporului dreptcredincios pe care îl păstorește?

Părintele Teofil: Dă învățătura de credință în primul rând, dar poate să dea și îndrumări pe baza autorității lui de împlinitor al voii lui Dumnezeu, pe baza rostului de a fi conducător al credinciosilor. Un ierarh poate de exemplu să hotărască un anumit post în situații speciale, post pe care nu l-a rânduit Biserica, dar care într-o anumită vreme poate fi împlinit pe baza împlinirii ascultării față de ierarhul locului.

S.V.: Neascultarea este un semn al necomuniunii, al neparticipării la comuniune sau poate este chiar un păcat în fața lui Dumnezeu?

Părintele Teofil: Nu numai pe om nu-l ascultă, ci și pe Dumnezeu. ce zice Domnul Hristos? "Cel ce vă primește pe voi pe Mine mă primește" referindu-se la ucenicii Săi. "Cel ce se leapădă de voi de Mine se leapădă" e vorba de ucenicii Domnului Hristos puși să-i conducă pe credinciosii care n-au măsuri de apostoli, n-au măsuri de ierarhi, dar care pot fi și ei ucenici ai Mântuitorului Hristos. La început totii credinciosii erau numiți ucenici, nu numai cei doisprezece, în înțelesul de dependenti față de învățătura Domnului Hristos.

S.V.: Părinte Teofil, as vrea să mergem puțin mai departe și să analizăm ce înseamnă în viața duhovnicească a unui creștin ascultarea față de duhovnic, până unde merge această ascultare și ce înseamnă ea?

Părintele Teofil: În principiu, duhovnicul este îndrumătorul credinciosilor; el trebuie ascultat. Unii spun că prin duhovnic vorbește Dumnezeu însuși. E bine ca cineva să aibă încredințarea aceasta, pentru el în special, dar practic vorbind nu știu dacă prin totii duhovnici vorbește Dumnezeu, dat fiind faptul că același lucru unul îl tratează într-un fel, altul în alt fel: Dumnezeu nu poate avea mai multe feluri de rezolvare a unui lucru. În principiu, duhovnicul este bine să fie ascultat și cel care îl ascultă pe duhovnic scapă de anumite nedumeriri, anumite confuzii, se ține de un lucru și merge înainte, și asta este de mare însemnătate pentru credincios. Însă în realitate lucrurile sunt așa: omul face ce poate, iar duhovnicii înțeleg lucrurile în mod diferit. Și atunci există și niste confuzii, în înțelesul acesta că pot apărea ezitări tocmai în baza faptului că nu e o unitate a punctului de vedere într-o chestiune anume.

S.V.: Părinte, putem vorbi de anumite nuanțe în ceea ce privește ascultarea cu care este dator un monah față de starețul său și ascultarea cu care este dator un mirean față de duhovnicul său? Și ce înseamnă ascultarea pentru un monah?

Părintele Teofil: Monahul are trei făgăduinte speciale, care reglementează viața monahală: ascultarea, castitatea și sărăcia, adică mulțumirea cu puțin. Ascultarea este pusă pe primul plan, și este rînduită pentru ca omul să nu greșească tinîndu-se de propria lui opinie, tinîndu-se de plăcerea sa, de buna lui dispoziție într-o chestiune; ea urmărește înaintarea lui raportîndu-se la o conștiință străină, la o conștiință îmbunătățită, străvăzătoare. Ei atunci dependentă aceasta fiind o făgăduință a călugărului, trebuie observată mult mai mult decît ascultarea obișnuită a unui om independent. Călugărul este toată dependent. ceilalți credincioși sunt și ei dependenți, dar nu total; sunt și independenți, și atunci există o elasticitate cînd e vorba de credincioșii de rînd.

S.V.: Există consecințe ale neascultării în mănăstire? Mă gândesc la faptul că în spiritualitatea noastră, fie în apoftegmele din Pateric, sau din alte scrieri, se dau multe pilde în care neascultarea poate să ducă la greseli mari.

Părintele Teofil: Cineva care nu ascultă de îndrumător și se face independent din dependent, sigur că-și deschide calea spre păcate în general și spre alte devieri de la rînduiri pe care le cunoaștem din tradiția monahală. Nu știu dacă trebuie să ai încredere în cineva așa încît să faci orice. Ți se spune cel care te îndrumază. Important e să-ți găsești un îndrumător despre care să ai conștiința că nu greșește și că nu te lasă nicipe tine să greșești. Ei atunci, e ce trebuie să fie! Dacă însă îndrumătorul cu care ai început nu mai este și ți vine un alt îndrumător, atunci lucrurile sunt puțin diferite, în sensul că dacă nu poate să facă un lucru așa cum i se cere să-l facă, ar trebui să aibă și o motivare personală în ceea ce privește binele pe care îl urmărește. În principiu un călugăr e dependent.

S.V.: Părinte, revenind la relația duhovnic-ucenic, în cazul unui om din lume, în ce condiții un credincios ar putea să nu facă ascultare față de duhovnic și chiar să-și schimbe duhovnicul?

Părintele Teofil: În condiția în care nu are încredere în duhovnic ca îndrumător. Dacă a avut o experiență care-l derutează, care-l aduce în confuzie, atunci poate să-și găsească un duhovnic, să zicem, după inima lui, nu un duhovnic care-i permite orice, ci un duhovnic în care el are încredere. Dacă are încredere, atunci sigur că poate să urmeze îndrumările lui. Dacă nu are încredere, atunci nu are condiția ascultării, supunerii totale.

S.V.: Părinte, aș vrea să vă întreb: în cadrul familiei putem vorbi de o ascultare?

Părintele Teofil: Da, pentru că în familie există o rînduială așezată de Dumnezeu: sotul pe primul loc, soția pe al doilea loc, copiii pe al treilea, al patrulea loc, fiecare la măsurile lui îndeplinind rînduiala pe care a lăsat-o Dumnezeu. Nu poți s-o schimbi, sau dacă schimbi o rînduială așezată de Dumnezeu înseamnă cu nu-i slujești lui Dumnezeu. Într-adevăr,

sotul e pe primul loc, sotia pe al doilea loc, dar asta nu înseamnă că trebuie să fie divergente între ei. Asta este rânduiala lăsată de Dumnezeu. Dacă se observă aceste lucruri va fi bine, dacă nu se observă nu-i sigur că va fi bine.

S.V.: Mai ales pentru femeile din ziua de astăzi, cuvintele cu care se încheie Apostolul din slujba cununiei ("Iar femeia să se teamă de bărbat"), pentru multe e ceva anacronic și chiar am sesizat că unii preoti în loc să spună "femeia să se teamă de bărbat" spun "femeia să cinstească pe bărbat". Cum trebuie înțeles cuvântul "femeia să se teamă de bărbat"?

Părintele Teofil: Adică femeia să fie cu sfilă față de bărbat, cu grijă să nu provoace nemulțumiri, să nu fie indiferentă de ceea ce se întâmplă și de ceea ce trebuie să se întâmple. "Să se teamă de bărbat", adică nu să-l privească ca pe un tiran, dar să aibă temerea aceea pe care ar trebui să o aibă cineva când e vorba să facă un rău și totuși nu-l face, teama de a nu gresi de pildă.

S.V.: În ultima vreme există acest curent al feminismului în care femeia se vrea independentă. Nu vrea să fie supusă bărbatului. Este asta o consecință a neascultării?

Părintele Teofil: Femeia trebuie să știe un lucru: e pe locul doi. Să se știe totdeauna pe locul doi.

S.V.: Întrebarea pe care o aud mereu pe buze: Dar de ce să fim pe locul doi?

Părintele Teofil: Pentru că așa a rânduit Dumnezeu. Dacă ai credință în Dumnezeu nu mai întrebi. Dacă n-ai credință în Dumnezeu poți să crezi orice, dar atunci ai ieșit din sfera credinței.

S.V.: Părinte, extrapolând puțin problema ascultării, putem spune că împlinind poruncile lui Dumnezeu suntem în ascultare de Dumnezeu?

Părintele Teofil: Cine împlinește poruncile lui Dumnezeu se raportează la Dumnezeu, îl are pe Dumnezeu. Semnul ascultării este împlinirea poruncilor lui Dumnezeu. Dumnezeu de aceea poruncește, pentru că noi cam uităm, nu ne lasă la liberă alegere. Ne poruncește de pildă iubirea. Cine urăște nu ține seama de porunca iubirii. Or, Dumnezeu nu vrea să fie ură între oameni, ci vrea să fie iubire; și iubirea nu vrea să fie de la sine și întâmplătoare, ci vrea să fie o iubire statornică. De aceea Dumnezeu o poruncește. Noi asta trebuie să avem în vedere: "Poruncă nouă dau vouă: să vă iubiți unul pe altul". Deci e o treabă care nu se discută, ci se execută.

S.V.: Părinte Teofil, mai sunt actuale cele 10 porunci ale Vechiului Testament?

Părintele Teofil: Da. Păi însuși Domnul Hristos a pus în atenție cele 5 porunci din Vechiul Testament: să nu ucizi, să nu desfrânezi, să nu fii mărturie mincinoasă, să cinstești pe tatăl

tău și pe mama ta. Acestea sunt porunci din Vechiul Testament pe care Domnul Hristos le pune în atenție. În Noul Testament toate poruncile sunt valabile, doar cu o anumită interpretare: noi nu mai ținem azi ziua sabatului ci Duminică. Aceasta este o poruncă care nu se împlinește în sensul în care e spusă în Vechiul Testament ci în sensul în care se poate încadra în Noul Testament.

S.V.: Părinte, pentru că vorbeam de anumite porunci, și Biserica noastră a rânduit anumite porunci. Ascultarea de aceste porunci este tot o ascultare?

Părintele Teofil: Da, fără îndoială. Poruncile Bisericii nu sunt în afară de Dumnezeu. Participarea la slujbele Bisericii e absolut necesară pentru un om care face parte din Biserică. În porunca aceasta poate fi socotită ca o poruncă dată de Dumnezeu prin Biserică.

S.V.: Vorbim de "liturghia după liturghie", de continuarea vieții noastre acolo unde ne desfășurăm viața de zi cu zi. Putem să extindem ascultarea acolo unde suntem, pentru la școală (pentru cei mai mici), la facultate și la locul de muncă? Ce înseamnă aici ascultare-neascultare? Are sau nu are consecințe față de conștiința noastră și față de relația cu Dumnezeu?

Părintele Teofil: Dragă, ce faci te și face! Dacă ești ascultător, devii mai ascultător. Omul crește în ce pornește. Așa că e foarte important să ai și ascultarea pe care o cere societatea omenească. Ca om care ai credință în Dumnezeu, trebuie să ai o încadrare corectă și în viața socială. Asta nu înseamnă că îți poți sluji lui Dumnezeu, ținând seama de Dumnezeu, dar nu-i slujești lui Dumnezeu și cu ascultarea față de mai marii tăi. Sfântul Apostol Pavel zice: "Supuneți-vă stăpînirilor, pentru că nu este stăpînire decât rânduită de Dumnezeu". Este o îndrumare în legătură cu ascultarea socială, pe care o impune societatea în care trăim: să-ți faci datoria în locul în care ești pus. Orice creștin trebuie să fie un om al lui Dumnezeu între oamenii lui Dumnezeu și chiar între oamenii care nu știu de Dumnezeu.

S.V.: În final, aș vrea să ne spuneți, Părinte Teofil, care este importanța ascultării pentru creșterea duhovnicească a unui credincios.

Părintele Teofil: Dat fiind faptul că totul depinde de cum se raportează omul la poruncile lui Dumnezeu, la îndrumările date de Dumnezeu, noi la rugăciunile noastre spunem: "Bine ești cuvîntat, Doamne, învătă-ne pe noi în dreptările tale. Bine ești cuvîntat, Stăpîne, înțeleptește-ne pe noi cu îndreptările Tale. Bine ești cuvîntat, Sfinte, luminează-ne pe noi cu îndreptările Tale". deci în toate acestea sunt niste principii superioare care înseamnă mijloace de îndreptare a vieții; fie că sunt porunci, fie că sunt îndemnuri, toate acestea au rostul de a îndrepta mintea. moravurile din existența umană.

Toate acestea trebuie avute în vedere și să fie respectate spre apropierea credincioșilor de Dumnezeu, a credincioșilor de ceilalți credincioși, a credincioșilor de necredincioși, ca să se

realizeze o viață socială așa cum o vrea și Dumnezeu, și o viață socială pe care să poată Dumnezeu să o binecuvinteze și pe care de fapt o binecuvintează Dumnezeu. Asta este ceea ce i se cere omului, ca creștin, ca slujitor al lui Dumnezeu: să-L aibă pe Dumnezeu pe primul plan, pe Dumnezeu care îndreptează și poruncește care cere de la fiecare dintre ascultători și care-i vrea pe neascultători tot ascultători.

8 decembrie 2000

Biserica și politica

Rep.: Părinte, cum vedeți problematica implicării Bisericii în politică?

Părintele Teofil: În primul rând, aici se mai pune o problemă. Ce înțelegem prin Biserică? Dacă prin Biserică înțelegem toți credincioșii Bisericii noastre, în cazul acesta nu poți să zici că Biserica nu se implică în politică, pentru că credincioșii ei se implică în politică, nu? Într-un fel, eu aș zice că, dat fiind faptul că oamenii care se angajează în politică sunt toți credincioșii Bisericii în măsura în care sunt sau mai sunt, Biserica însăși e reprezentată în politică. Nimai că ăștia politici mai și mint. Păi cine-i în Biserică nu-i corect să mintă... Mint pe oameni: "Că uite, dacă ajung eu, fac așa și așa", și nu face. Cât s-o insistat atunci, într-o vreme, pe corupție, că nu știu ce. Păi mai zice ceva acum ceva de corupție? Nimica.

Rep.: Știți că hotărârea Sfântului Sinod a fost că "clericii pot candida, numai ca independenți și numai cu aprobarea chiriarhului, pentru un loc în consiliile locale". De ce credeți că s-a ajuns la această variantă?

Părintele Teofil: Preotii, dacă tot candidează, cu aprobarea ierarhului, atunci trebuie să o facă numai ca independenți, ca să nu intre în conflict cu alții. Apoi, în consiliile locale se presupune că preotul ar putea tine echilibrul.

Rep.: Biserica Romano-Catolică are poate uneori niste politici, niste atitudini mai clare, mai bine definite vizavi de problemele lumii. V-am spus de documentele emise anul trecut în Argentina și Statele Unite. Credeți că s-ar putea face și în România ceva de genul acesta?

Părintele Teofil: Eu cred că s-ar putea face dacă ar fi oamenii oameni... Dragă, Biserica trebuie să se implice, dar nu direct. Adică să-și îndrumeze credincioșii. Dar să te duci tu acolo în Parlament, preot, episcop ..., în sfârșit, eu nu cred că e potrivit.

Rep.: Deci la nivelul ăsta al principiilor mai mult.

Părintele Teofil: Categorie. Că noi nu suntem trăitori în pustie. Noi trăim aici cu oamenii și cu organele sociale și politice, și-atunci nu-i indiferent cine ajunge și ce face acela care ajunge.

Lumina bucuriei pascale

◆interviu cu Arhim. Teofil Părăian

Adrian Lemeni: Părinte, putem să ne bucurăm ◆n mod autentic de ◆nvierea M◆ntuitorului Iisus Hristos, fără să ne fi pregătit ◆n prealabil de ◆nt◆mpinarea acestui mare praznic? ◆n ce constă pregătirea credinciosului ◆n vederea sărbătoririi Sfintelor Pasti?

Arhimandritul Teofil: Biserica ne dă tuturor un timp de pregătire pentru Sfintele Pasti. Sunt zece săptăm◆ni, perioada Triodului, vreme ◆n care ni se atrage atenția asupra importanței pe care o are postul, ni se dau ◆ndrumări ◆n legătură cu o viață duhovnicească superioară, ni se pun ◆nainte exemple de oameni care au dus o viață deosebită. Suntem chemați "...
calea postului să o săv◆rsim, credința nedespărtită să o păzim, lupta cea bună să o luptăm, biruitori asupra păcatului să ne arătăm, să călcăm peste capetele nevăzutilor balauri și cu vrednicie să ajungem să ne ◆nchinăm si Sfintei ◆nvieri". ◆n cuvintele acestea si ◆n r◆nduiele Bisericii se arată că e necesară o pregătire, se impune o pregătire. E o pregătire cu post. Vremea postului e socotită vreme de cinstite zile spre ◆nfr◆narea trupului si spre ◆mbunătățirea sufletească ◆n general.

Credinciosii ◆n timpul postului obisnuiesc să-si mărturisească păcatele, doresc să se ◆mpărtășească cu dumnezeiestile Taine, spre tămăduirea sufletului si a trupului, spre alungarea atotpotrivnicului, spre luminarea ochilor inimii, spre credință ne◆nfruntată, spre dragoste nefătarică, spre unirea ◆mpărăției si adăugirea dumnezeiescului har". Si aceasta e o pregătire esențială pentru Sfintele Pasti.

Sunt si credinciosi care se pregătesc mai puțin duhovniceste. Trăiesc mai puțin credința, pentru că se g◆ndesc mai puțin la ◆nvierea cea mai presus de lume. Nu au ◆n vedere evenimentele m◆ntuitoare. Acestia nu se angajează nici la o pregătire corespunzătoare pentru a ◆nt◆mpina ◆nvierea M◆ntuitorului Iisus Hristos. Totuși Sf. Ioan Gură de Aur ◆n cuv◆ntul său de la Pasti ◆i cheamă pe toti la prăznuire: "... si pe cei ce au postit si pe cei ce n-au postit, si pe cei os◆rditori si pe cei lenesi". La ospățul ◆nvierii suntem chemați toti, dar ospățul credinței ◆n ◆nvierea lui Iisus Hristos ◆l trăiesc numai aceia care se si pregătesc pentru acest eveniment.

A.L.: Adesea credinciosul zilelor noastre face din sărbătoare un prilej de desfătare exclusiv trupească. Evidențiați puțin dimensiunea duhovnicească a bucuriei pascale.

Arhim. Teofil: Credinciosii se angajează în pregătire pentru Sfintele Pasti cu ceea ce consideră esențial pentru viața lor. Fără îndoială că acolo unde există bucurie, acolo există și desfătare. Și noi avem conștiința că Dumnezeu ne-a dat roadele pământului spre desfătarea noastră, cum se spune în rugăciunea colivei. Dar bucuria care ține de fapt de învierea Mântuitorului nostru Iisus Hristos este bucuria duhovnicească. E bucuria pe care au avut-o femeile mironosite când au întâmpinat pe Mântuitorul înviat. E bucuria pe care au avut-o Apostolii când L-au văzut pe Domnul în ziua învierii Sale. Dorim să avem bucuria pe care au avut-o Apostolii la înălțarea Mântuitorului, când s-au întors în Ierusalim cu bucurie mare. Vrem să avem bucuria celor doi care mergeau spre Emaus, despre care știm că *"inima lor ardea, când Mântuitorul le vorbea și le tâlcuia Scripturile"*.

Deci, e vorba de o bucurie a credinței, a învierii, care o pot avea doar aceia care pretuiesc lucrurile mai presus de lume.

A.L.: De ce învierea Mântuitorului este considerată cea mai mare sărbătoare a creștinătății?

Arhim. Teofil: Mai întâi de toate, așa e prezentată sărbătoarea Sfintelor Pasti, ca *"sărbătoare a sărbătorilor și praznic al praznicelor"*. Apoi, în centrul gândirii ortodoxe este Mântuitorul Iisus Hristos și în centrul preocupărilor legate de Persoana Domnului Hristos este învierea Mântuitorului. Nu se poate spune că celelalte sărbători nu au importanța lor. Toate au importanță, pentru că nu poate fi învierea Mântuitorului, dacă n-ar fi și celelalte evenimente de mântuire. Dar Biserica ne prezintă învierea Mântuitorului Iisus Hristos ca mai presus de lume, ca fiind *"sărbătoare a sărbătorilor și praznic al praznicelor"*.

A.L.: Slujbele Sfintelor Pasti au o frumusețe aparte. Faceți câteva precizări la texte referitoare la aceste slujbe și care v-au impresionat în mod deosebit.

Arhim. Teofil: De fapt toată slujba de Pasti e o revărsare de bucurie, este un chip, al trăirii duhovnicești. *"Veniți să bem băutură nouă, nu din piatră stearpă, ci din izvorul cel pururea curgător al Mântuitorului Iisus Hristos întru care ne întărim"*. Sau avem chemări: *"Cerurile după cuviință să se veselească și pământul să se bucure, să se prăznuiască toată lumea cea văzută și cea nevăzută că Hristos a înviat veselia cea vesnică"*. *"Ziua învierii popoare să ne luminăm, Pastile Domnului, Pastile, că din moarte la viață și de pe pământ la cer Hristos Dumnezeu ne-a trecut pe noi, cei ce-i cântăm cântare de biruință"*.

Sărbătoarea Sfințelor Paști este sărbătoarea când prăznuim "omor ~~rea~~ mortii, sfâr ~~marea~~ iadului și ~~ncepătura~~ altei vieți vesnice și sălt ~~nd~~ ~~l~~ lăudăm pe M~~ntuitorul~~, pe cel unul binecuv ~~ntat~~ și preamărit, Dumnezeuul părintilor noștri".

Dar ca să se ~~nt~~ ~~mple~~ acestea ~~n~~ viața și conștiința noastră este nevoie ca să zicem "fratilor și celor ce ne urăsc pe noi și să iertăm toate pentru ~~nviere~~ și așa să strigăm: Hristos a ~~nviat~~ din morți cu moartea pe moarte călc ~~nd~~ și celor din morminte viață dăruindu-le".

A.L: Părinte, ~~n~~tr-o societate bulversată de tot felul de schimbări, ~~n~~ care oamenii devin tot mai dezorientați, ne~~n~~crezători, ~~n~~ ce măsură sărbătoarea Sfințelor Paști ne poate aduce raze de lumină și de speranță?

Arhim. Teofil: Sărbătoarea Sfințelor Paști aduce raze de lumină și de speranțe numai celor care cred ~~n~~ Domnul Hristos, celor care sunt convinși de ~~nviere~~. Nu poți să fii ~~n~~ afară de credință și să ai bucuriile credinței. Cel mult, ~~n~~tr-o astfel de societate poți să te ~~ncadrezi~~ ~~n~~ suvoiul de bucurie pe care-l revarsă credința, chiar fără să ai o ~~ntemeiere~~ ~~n~~ credință, ~~n~~ sensul că te alături celor care se bucură.

A consemnat ADRIAN LEMENI

ACELA CARE NE ~~N~~MULTESTE BUCURIA...

SF. IERARH NICOLAE

Cei mai mulți sfinți sînt ai "oamenilor mari", care le înțeleg mărițile. Sfântul Nicolae este și al "oamenilor mici" și, prin aceasta, al tuturor. La el se gîndesc toți cei care-l asteaptă ca aducător de daruri. Îndreptător credinței și chip blindetilor, de cînd a propovăduit în Mira Lichiei - unde a fost episcop - s-a impus în conștiința credincioșilor contemporani cu el și a ramas contemporan cu toate generațiile de credincioși. A cîștigat cu smerenia cele înalte și cu sărăcia cele bogate. A fost sărac pentru că n-a vrut să fie bogat, a fost sărac pentru că i-a ajutat pe cei săraci. I-a ajutat din prisosul lui pe sămîni, pentru că a știut că prin milostenia sa se apropie de Cel Ce a spus: "Fericiti cei milostivi, că aceia se vor milui." A fost doritor de înmulțirea binelui și a bucuriei și a intervenit pentru ajutorarea celor ce erau să piară în păcat.

E firesc să ne întrebăm: Oare, dacă Sfântul Nicolae - care, după numele sau înseamnă "Biruitor de popoare" - ar fi în vremea noastră și ar birui rautățile din sufletul nostru și gîndurile cele rele din mințile noastre cu mijloacirile sale sfînte, dacă ar fi, deci, contemporanul nostru, oare ce ne-ar îndemna el mai mult să facem?

Fara indoiala ca, fiind el milostiv, ne-ar indemna sa fim milostivi, fiind datator de daruri, ne-ar indemna s-avem si noi ceva de dat. De dat Mintuitorului prin fratii sai cei mici. Sa avem si noi ceva de oferit Domnului nostru Iisus Hristos, din ceea ce am agonisit noi prin munca noastra cinstita. Ne-ar indemna sa avem ceva, dar nu pentru noi, ci sa avem pentru altii, pentru fratii nostri care au trebuinta de ajutorul nostru. Sa facem in asa fel incit ceea ce la noi este de prisos sa fie de ajutor celor care au lipsa. Sfintul Nicolae Cel Milostiv ne-ar indemna sa fim ca el. Sfintul Nicolae Cel Datator de Daruri ne-ar indemna sa fim si noi oferitori de daruri. Si sa facem aceasta cu inima curata, cu dorinta de a implini lipsurile celor lipsiti. Sa o facem cu inima de parinte, de frate, de fiu, de prieten, cu inima care aduce multumire, aduce seninatate. Pentru ca, zice Isaac Sirul, atunci cind oferi ceva, cuiva, veselia fetei tale sa fie mai mare decit darul pe care-l oferi. Daca am putea face si noi asa, sigur s-ar bucura si Nicolae, a carui sfinta pomenire o facem astazi. Caci el ne e apropiat de suflet si-l putem cinsti numai daca sintem si noi milostivi si buni si iertatori si induratori cum a fost el, sau cum putem fi noi, la masurile noastre, indrumati de el. Sa spunem, deci, impreuna: "Cu mila ta, Sfinte, sfintilor te-ai aratat, ca Evanghelia lui Hristos, primind-o, cuvioase, ti-ai pus sufletul pentru poporul tau, mintuit-ai pe cei nevinovati din moarte, pentru acestia te-ai sfintit ca un mare tainuitor al darului lui Dumnezeu".

Sfinte Nicolae, roaga-te Domnului pentru noi. Amin!

(Meditatie la praznicul Sf◆ntului Ierarh Nicolae, difuzata in emisiunea "Noapte Albastra", de la Radio Romania Actualitati - luni, orele 24.00-3.00. Realizatori: Pusa Roth si Marian Megan. Redactor: Lucia Stana Sevanu.)

SĂ NE RUGĂM SF◆NTULUI ANDREI

Pomenirea Sfintului Andrei - numit "cel dintii chemat" - pe care o facem astazi, este pentru noi un prilej de bucurie fiindca ne indreapta gindul catre unul dintre cei dintii apostoli ai Domnului nostru Iisus Hristos. Initial ucenic al lui Ioan Botezatorul care l-a atentionat asupra Mielului lui Dumnezeu, care va ridica pacatele lumii, Andrei il intilneste si apoi il reintilneste pe Mintuitor cu prilejul Pescuirii Minunate. Atunci chemarea a fost definitiva. Despre Sfintul Andrei nu stim multe. Ceea ce stim este ca niste elini care au dorit sa-l cunoasca pe Fiul lui Dumnezeu, l s-au adresat lui si el a intervenit pentru ei. Bucurie ne aduce in suflet si gindul ca Apostolul a ajuns cu propovaduirea pina in tinuturile noastre si locuitorii din Scitia Minor - Dobrogea de astazi, au auzit Evanghelia din gura lui. Este, de aceea, intr-un fel, apostol al stramosilor romanilor. Si-a sfirsit viata in Patras pe cruce in forma de X care-i poarta numele si care ne pazeste viata la rascruce. Ne este apropiat de suflet. L-a marturisit pe Domnul nostru Iisus Hristos si prin viata si prin moarte.

Ne bucuram de Sfintul Andrei si ne gindim la numele lui care inseamna Barbat si care ne indeamna la curaj, la statornicie in bine, la stradanie pentru imbunatatirea noastra si a altora. Toata misiunea lui a fost sa-i apropie pe oameni de Dumnezeu si apropiindu-i de El, i-a apropiat pe unii de altii. A fost pentru solidaritate umana, pentru o legatura intre cei bogati si cei saraci, i-a indemnat pe cei ce au mult sa dea celor ce au putin, sa implineasca lipsurile celor cu lipsuri, dind celor ce aveau trebuinta de ajutor. L-a pus in atentie pe Domnul nostru Isus Hristos cel care a spus: "Orice i-ati facut unuia dintre acestia mai mici ai mei, mie mi-ati facut si oricit n-ati facut unuia dintre acestia, mie nu mi-ati facut". Oamenii au invatat ca ceea ce noi facem astfel pentru fericirea vesnica a fiecaruia dintre noi. Ceea ce oferim omului dintre noi, ii oferim Mintuitorului si ceea ce oferim mintuitorului, primim in mod inmultit noi insine. Sa ne rugam Sfintului Andrei - cel cu numele barbatiei, sa ne intareasca in credinta si in bunavointa fata de oamenii care au trebuinta de ajutorul nostru. Pe Evanghelia propovaduita de cel care ne-a increstinat, se intemeiaza credinta noastra de acum si pina in veac. Amin.

(Meditatie la praznicul Sfantului Ierarh Nicolae, difuzata in emisiunea "Noapte Albastra", de la Radio Romania Actualitati - luni, orele 24.00-3.00. Realizatori: Pusa Roth si Marian Megan. Redactor: Lucia Stana Sevanu.)

http://www.ortodoxie.arsys.ro/catehetica/teofil/de_la_tinerete_pan_la_batranete.htm